

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์
ระหว่างไทยและเวียดนาม

จัดทำโดย นายเสก นพไธสง
รหัส 8030

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์
ระหว่างไทยและเวียดนาม

จัดทำโดย นายเสก นพไธสง
รหัส 8030

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต ดร. สมเกียรติ อริยปรัชญา)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร. สร้อยตระกูล อรรถมานะ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามภายหลังจากที่รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์โดยการออกแถลงการณ์ร่วมในโอกาสการเดินทางประเทศไทยอย่างเป็นทางการ (Official Visit) ของนายเหวียนฟูจ๋อง (Nguyen Phu Trong) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 ซึ่งการยกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังผลให้ไทยมีเวียดนามเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เพียงประเทศเดียวในอาเซียน ในขณะที่เวียดนามก็ได้สถาปนาความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวกับไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียนเช่นกัน

การจัดทำรายงานการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก และแนวคิดการพึ่งพาอาศัยกันและกันระหว่างประเทศ (Interdependence Theory) ของ Robert O. Keohane และ Joseph S. Nye ซึ่งกล่าวถึงลักษณะของโลกปัจจุบันที่มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันมากขึ้น มีความสัมพันธ์กันที่สลับซับซ้อน (Complex Interdependence) ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรม เนื่องจากไทยและเวียดนามมีแนวโน้มจะต้องร่วมมือกันมากขึ้นทั้งในด้านการเมืองความมั่นคง เศรษฐกิจการค้า ในกรอบทวิภาคี ภูมิภาค และพหุภาคี เพราะทั้งไทยและเวียดนามต่างเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง กอปรกับการรวมตัวของประชาคมอาเซียนและกรอบความร่วมมือในภูมิภาคต่างๆ ก็ทำให้ทั้งไทยและเวียดนามต้องส่งเสริมร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น รายงานการศึกษานี้พิจารณาด้วยว่าการยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ข้างต้นส่งผลให้ทั้งไทยและเวียดนามได้ดำเนินการกระชับความสัมพันธ์มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมอย่างไร รวมทั้งศึกษาถึงผลประโยชน์ที่ทั้งสองประเทศจะได้รับในด้านต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม กรอบเวทีพหุภาคี และประเด็นอื่นๆ ตลอดจนเสนอแนะการดำเนินการในห้วงต่อไปในการรักษาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์นี้ให้มีพลวัตรและเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองประเทศ

ในโอกาสที่ทั้งไทยและเวียดนามกำลังจะเฉลิมฉลองการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 40 ปีในปีนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม” จะมีส่วนในการสร้างความเข้าใจอันดี ตลอดจนสร้างความตระหนักถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่ทั้งไทยและเวียดนามจะได้รับจากความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ในอนาคตต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาใคร่ขอกราบขอบพระคุณ นายมานพชัย วงศ์ภักดี เอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้ศึกษาสมัครเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ในครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณ นายอนุสนธิ์ ชินวรรโณ รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันจนนำไปสู่การเดินทางเยือนประเทศไทยของเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ และ นายปัญญาธิ์ พูลทรัพย์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย ซึ่งมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ในช่วงที่ผ่านมา ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยรวมไปถึงการจัดการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย-เวียดนามอย่างไม่เป็นทางการครั้งที่ 3 และการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-เวียดนาม ครั้งที่ 2 ตลอดจน นายธานี แสงรัตน์ กงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส อดีตรองอธิบดีกรมเอเชียตะวันออก และ นางสาวรัชชภรณ์ ศรีสว่าง เจ้าหน้าที่โตะเวียดนามในขณะนั้น

พร้อมกันนี้ ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษาการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยศาสตราจารย์ ดร. พลภัทร บุราคม เอกอัครราชทูต ดร. สมเกียรติ อริยะปัญญา และศาสตราจารย์ ดร. สร้อยตระกูล อรรถมานะ ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะการจัดทำรายงานให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และใคร่ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการและเจ้าหน้าที่สถาบันฯ ทุกท่านที่กรุณาจัดการฝึกอบรมในครั้งนี้ได้อย่างดีเยี่ยม รวมทั้งขอบคุณท่านวิทยากรทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาบรรยายให้ความรู้ให้แก่คณะผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาใคร่ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูตรุ่นที่ 8 ทุกท่านที่ได้หยิบบันทึกภาพและโมเมนต์ให้ตลอดระยะเวลาการฝึกอบรม ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกเป็นเกียรติเป็นอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมในครั้งนี้

เสก นพไธสง

สิงหาคม 2559

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
คำอธิบายคำย่อ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
1.3 ขอบเขตการศึกษาและวิธีการดำเนินการศึกษา	5
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	5
1.5 ประโยชน์ของการศึกษา	6
1.6 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดทฤษฎี	7
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	11
บทที่ 3 ผลการศึกษา	12
3.1 นโยบายต่างประเทศของไทยและเวียดนาม	12
3.2 แลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์	13
3.3 แผนปฏิบัติการความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์	14
3.4 กลไกความร่วมมือระหว่างกัน	17
3.5 ความร่วมมือด้านความมั่นคง	21
3.6 การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและ ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ	22
3.7 ประเด็นความร่วมมือระหว่างไทยและเวียดนาม	26
3.8 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ของหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและ เวียดนาม	27
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	32
4.1 สรุปผลการศึกษา	32
4.2 ข้อเสนอแนะ	32
4.3 บทส่งท้าย “เวียดนามมิตรในยามยาก”	35

บรรณานุกรม	36
ภาคผนวก	38
ก แถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและ เวียดนาม	39
ข แบบสอบถามรายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study) เรื่อง ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านการเมืองระหว่างไทยและ เวียดนาม	43
ประวัติผู้เขียน	45

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	SWOT Matrix	7
ตารางที่ 2	SWOT Analysis ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม	30

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	พิธีตรวจแถวทหารกองเกียรติยศในการเดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการ ในฐานะแขกของรัฐบาลของนาย Nguyen Phu Trong เลขาธิการพรรค คอมมิวนิสต์เวียดนาม	2
ภาพที่ 2	การลงนามในสมุดเยี่ยม	3
ภาพที่ 3	การแลกของขวัญ	3
ภาพที่ 4	การหารือคณะเล็กที่ห้องสี่เหลี่ยม	3
ภาพที่ 5	การหารือเต็มคณะที่ห้องสี่เหลี่ยม	3
ภาพที่ 6	การแถลงข่าวร่วมที่ห้องสีม่วง	3
ภาพที่ 7	งานเลี้ยงอาหารค่ำที่ตึกสันติไมตรีหลังนอก	3
ภาพที่ 8	พิธีตรวจแถวทหารกองเกียรติยศในการเดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการ ในฐานะแขกของรัฐบาลเพื่อเข้าร่วมการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย- เวียดนามของนาย Nguyen Tan Dung นายกรัฐมนตรีเวียดนาม	18
ภาพที่ 9	การลงนามในสมุดเยี่ยม	18
ภาพที่ 10	การแลกของขวัญ	18
ภาพที่ 11	การหารือคณะเล็กที่ห้องสี่เหลี่ยม	18
ภาพที่ 12	การหารือเต็มคณะที่ห้องสี่เหลี่ยม	18
ภาพที่ 13	เป็นสักขีพยานในการลงนามความตกลง	19
ภาพที่ 14	การแถลงข่าวร่วม	19
ภาพที่ 15	การแสดงศิลปวัฒนธรรม	19
ภาพที่ 16	งานเลี้ยงอาหารกลางวันที่ตึกสันติไมตรีหลังนอก	19
ภาพที่ 17	ประธานาธิบดี Truong Tan Sang แห่งเวียดนามเดินทางเยือนอินโดนีเซีย อย่างเป็นทางการ	22
ภาพที่ 18	นาย Lee Hsien Loong นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ เดินทางเยือนเวียดนาม อย่างเป็นทางการ	23
ภาพที่ 19	นาย Najib Razak นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เดินทางเยือนเวียดนามอย่างเป็นทางการ	24
ภาพที่ 20	นาย Truong Tan Sang ประธานาธิบดีเวียดนาม เดินทางเยือนฟิลิปปินส์ อย่างเป็นทางการ	25

คำอธิบายคำย่อ

UNCLOS	United Nations Convention on the Law of the Sea
DOC	Declaration on the Conduct of the Parties in the South China Sea
COC	Code of Conduct in the South China Sea
POA	Plan of Action Implementing Thailand–Vietnam Strategic Partnership
JCR	Thailand–Vietnam Joint Cabinet Retreat
JCBC	Thailand–Vietnam Joint Commission on Bilateral Cooperation
PCG	Political Consultation Group
TVSO	Thailand–Vietnam Security Outlook
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
GMS	Greater Mekong Subregion
ACMECS	Ayeyawady–Chao Phraya–Mekong Economic Cooperation Strategy
LMI	Lower Mekong Initiative
MRC	Mekong River Commission
UN	United Nations
WTO	World Trade Organisation
APEC	Asia Pacific Economic Cooperation
ASEM	Asia–Europe Meeting
ACD	Asia Cooperation Dialogue
NAM	Non–Aligned Movement
ADMM	ASEAN Defence Ministers Meeting
ARF	ASEAN Regional Forum
EAS	East Asia Summit
TPP	Trans–Pacific Partnership
RCEP	Regional Comprehensive Economic Partnership

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไทยและเวียดนามมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ในครั้งอดีต โดยในสมัยศตวรรษที่ 17 อยุธยา (ไทย) เคยเป็นเจ้าอาณานิคมของเขมรมาก่อน ซึ่งในเวลาต่อมาไดเวียด (เวียดนาม) เริ่มมีบทบาทมากยิ่งขึ้นก็เริ่มเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองในเขมร¹ ต่อมาในศตวรรษที่ 18 ได้เกิดกบฏไตเซิน (Tai-Son) ในไตเวียดเป็นผลให้เริ่มมีชาวไตเวียดอพยพเข้ามาในไทยมากขึ้นเป็นลำดับ โดยช่วงเวลาดังกล่าวตรงกับช่วงกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในปี ค.ศ. 1778 องค์เชียงสือได้ส่งบรรณาการพร้อมด้วยพระราชสาส์นมาถึงพระเจ้ากรุงธนบุรีขอเป็นไมตรีกับไทยและขอให้ส่งทหารไปช่วยปราบกบฏไตเซิน ภายหลังองค์เชียงสือได้หนีมายังกรุงรัตนโกสินทร์และได้มาเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชที่กรุงเทพฯ ซึ่งพระองค์ก็ได้ชุบเลี้ยงเป็นอย่างดี²

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมักจะถูกแทรกแซงจากมหาอำนาจทั้งในและนอกภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นยุคล่าอาณานิคมโดยฝรั่งเศส จนถึงยุคสงครามเวียดนามซึ่งไทยเป็นพันธมิตรใกล้ชิดกับสหรัฐฯ รวมทั้งมีส่วนสำคัญในการให้ความช่วยเหลือสหรัฐฯ ในช่วงสงครามเย็นทั้งในเรื่องการให้ใช้ท่าอากาศยานและส่งทหารเข้าร่วม โดยฝ่ายโลกเสรีถือว่าไทยเป็นโดมิโนตัวสุดท้ายที่ยืนหยัดต่อสู้กับการคืบคลานเข้ามาในภูมิภาคของลัทธิคอมมิวนิสต์³ ในขณะที่ ในขณะเวียดนามกลับเป็นประเทศสังคมนิยมที่ได้รับการสนับสนุนจากโลกคอมมิวนิสต์ทั้งจีนและรัสเซีย รวมถึงประเทศคอมมิวนิสต์อื่นๆ แม้ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับเวียดนามเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2519 แต่ความสัมพันธ์ในช่วงแรกก็ยังคงถูกครอบงำโดยสงครามเย็น ตลอดจนการแทรกแซงกัมพูชาของเวียดนามก็ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามยังคงปราศจากซึ่งความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ดี ภายหลังจากที่รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศนโยบายปฏิรูป (Doi Moi)⁴ ที่มุ่งปฏิรูประบบเศรษฐกิจเพื่อปรับเข้าสู่การเป็น “ระบบเศรษฐกิจตลาดตามแนวทางสังคมนิยม” (socialist-oriented market economy) เมื่อปี พ.ศ. 2529 และการถอนทหารออกจากการยึดครองกัมพูชาเมื่อปี พ.ศ. 2532 ประกอบกับการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในช่วงปี พ.ศ. 2532–2534 ก็นำไปสู่การปรับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นระหว่างเวียดนามและไทยตลอดจนประเทศ

¹ อาณัติ อนันตภาค, ประวัติศาสตร์เวียดนามใต้งามหาอำนาจสู่เอกราชแห่งแผ่นดิน (กรุงเทพมหานคร: ยิปซีสำนักพิมพ์, 2558), หน้า 110.

² เรื่องเดียวกัน. หน้า 116-118.

³ Dwight D. Eisenhower, Domino Theory [Online], Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Domino_theory [2016, June 7].

⁴ Wikipedia, Doi Moi [Online], Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Doi_Moi [2016, June 7].

สมาชิกอาเซียนอื่นๆ จนนำไปสู่การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของอาเซียนของเวียดนามในปี พ.ศ. 2538 รวมทั้งมีการปรับสถานะความสัมพันธ์กับสหรัฐฯ กลับสู่สภาวะปกติในปีเดียวกัน

หลังจากสิ้นสุดการแทรกแซงจากมหาอำนาจภายนอกภูมิภาค ประกอบกับรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ก็มีนโยบาย“เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า”⁵ ไทยและเวียดนามก็ได้เดินทางพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง โดยได้วางกรอบความร่วมมือทวิภาคีหลายด้านในระดับต่างๆ โดยเฉพาะการจัดการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วม (Joint Cabinet Retreat) ขึ้นเป็นครั้งแรก⁶ ระหว่างพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีไทย กับนาย Phan Van Khai นายกรัฐมนตรีเวียดนามระหว่างวันที่ 20–21 กุมภาพันธ์ 2547 ที่นครดานังและจังหวัดนครพนม ซึ่งในโอกาสดังกล่าวทั้งสองฝ่ายได้ออก “แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยกรอบความร่วมมือไทย–เวียดนามในทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21”⁷ อีกด้วย

ต่อมารัฐบาลไทยภายใต้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้เสนอแนวคิดการยกระดับความสัมพันธ์ทางการทูตให้สูงขึ้น ในระหว่างการเดินทางเยือนเวียดนามเพื่อแนะนำตัวในฐานะนายกรัฐมนตรี เมื่อ 30 พฤศจิกายน 2554 โดยเล็งเห็นว่าน่าจะใช้โอกาสในการครบรอบการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 35 ปี (พ.ศ. 2554) ยกระดับความสัมพันธ์ขึ้นไปอีกระดับหนึ่งเพื่อยืนยันความมุ่งมั่นของรัฐบาลไทยที่จะส่งเสริมความร่วมมือกับเวียดนามที่ถือเป็นเสมือนเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์⁸

ภาพที่ 1 พิธีตรวจแถวทหารกองเกียรติยศในการเดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาลของนาย Nguyen Phu Trong เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม

⁵ อติสร หมวกพิมาย, นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://kpi2.kpi.ac.th/wiki/index.php/นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า> [7 มิถุนายน 2559].

⁶ นอกจากไทยจะมีการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมกับเวียดนามแล้ว ไทยยังมีกลไกกับ สปป. ลาว และกัมพูชา

⁷ “แถลงการณ์ร่วมว่าด้วยกรอบความร่วมมือไทย–เวียดนามในทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 21” กำหนดมูลค่าการค้ารวมเพิ่มจาก 1.3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 3 พันล้านดอลลาร์ภายในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งทั้งสองฝ่ายสามารถบรรลุเป้าหมายนี้ในปี พ.ศ. 2548 เร็วกว่าที่กำหนดถึง 5 ปี ปัจจุบันทั้งสองฝ่ายได้กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันที่จะเพิ่มมูลค่าการค้ารวมให้ได้ 5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี พ.ศ. 2553

⁸ กระทรวงการต่างประเทศ, หนังสือลับ ที่ 1303/2695 (15 ธันวาคม 2554).

ภาพที่ 2 ลงนามในสมุดเยี่ยม

ภาพที่ 3 การแลกของขวัญ

ภาพที่ 4 การหารือคณะเล็กที่ห้องสีงาช้าง

ภาพที่ 5 การหารือเต็มคณะที่ห้องสีเขียว

ภาพที่ 6 การแถลงข่าวร่วมที่ห้องสีม่วง

ภาพที่ 7 งานเลี้ยงอาหารค่ำที่ตึกสันติไมตรีหลังนอก

ที่มา: เว็บไซต์ทำเนียบรัฐบาล <http://www.thaigov.go.th/>

หลังจากนั้น ไทยและเวียดนามได้สถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้ออกแถลงการณ์ร่วม⁹ กับนายเหวียน ฝู จ่อง (Nguyen Phu Trong) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ในโอกาสการเดินทางประเทศไทยอย่างเป็นทางการ (Official Visit) ของนายเหวียน ฝู จ่อง เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 ซึ่งการยกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวยังผลให้ไทยมีเวียดนามเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เพียงประเทศเดียวในภูมิภาคอาเซียน ในขณะที่เวียดนามก็ได้สถาปนาความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวกับไทยเป็นประเทศแรกในอาเซียน¹⁰

โดยความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวครอบคลุมมิติต่างๆ ได้แก่ (1) ความร่วมมือด้านการเมือง (2) ความร่วมมือด้านกลาโหมและความมั่นคง (3) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ (4) ความร่วมมือด้านสังคม วัฒนธรรม ประชาชนสู่ประชาชน และอื่นๆ ตลอดจน (5) ความร่วมมือในภูมิภาคและระหว่างประเทศแล้ว ซึ่งถือเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์อย่างก้าวกระโดดโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกัน โดยการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559 ตลอดจนเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลของทั้งนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลภายใต้พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา และยุทธศาสตร์ของกระทรวงการต่างประเทศที่เร่งส่งเสริมพัฒนาความสัมพันธ์และสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในอดีต ศึกษาถึงผลดีของการยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ดังกล่าวว่าส่งผลทำให้ทั้งไทยและเวียดนามได้ดำเนินการกระชับความสัมพันธ์มากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมอย่างไร ตลอดจนประเด็นอื่นๆ ที่ทั้งสองฝ่ายมีผลประโยชน์ร่วมกัน รวมทั้งเสนอแนะการดำเนินการในห้วงต่อไป เพื่อรักษาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์นี้ให้มีพลวัตรและยั่งยืนเพื่อประโยชน์ร่วมกันต่อไป

ทั้งนี้ การศึกษาจะศึกษาถึงนโยบายต่างประเทศของไทยและเวียดนาม รายละเอียดของแถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ การจัดทำแผนปฏิบัติการความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ กลไกความร่วมมือระหว่างกันในระดับต่างๆ ความร่วมมือด้านความมั่นคง และการสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ รวมถึงประเด็นความร่วมมือซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่ไทยต้องการจากเวียดนามและสิ่งที่เวียดนามต้องการจากไทย

⁹ The General Secretary of the Central Committee of the Communist Party of Vietnam, Joint Statement on the Occasion of the Official Visit to Thailand of His Excellency Mr. Nguyen Phu Trong, 25-27 June 2013.

¹⁰ ภายหลังได้สถาปนา กับอินโดนีเซีย สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ

1.3 ขอบเขตการศึกษาและวิธีการดำเนินการศึกษา

1.3.1 ศึกษาความสัมพันธ์ทวิภาคีไทยและเวียดนามในภาพรวม (ตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อปี 2519 จนถึงก่อนการยกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์)

1.3.2 ศึกษาความสัมพันธ์ในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (ท่าทีและการดำเนินการของทั้งสองฝ่ายจนนำไปสู่การสถาปนาหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ ตลอดจนการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เพิ่มพูนขึ้นหลังการยกระดับความสัมพันธ์)

1.3.3 ศึกษาความกลไกความร่วมมือในระดับต่างๆ ระหว่างไทยและเวียดนาม (การกระชับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดขึ้นผ่านทางกลไกต่างๆ ทั้งที่มีอยู่แล้วและจัดตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการยกระดับความสัมพันธ์)

1.3.4 พิจารณาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์โดยใช้

- 1) การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)
- 2) ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Interdependency Theory)
- 3) พันธมิตรยุทธศาสตร์ (Strategic Alliance)
- 4) ทฤษฎีเครือข่าย (Network Theory)
- 5)

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

1.4.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย สถานกงสุลใหญ่ ณ นครโฮจิมินห์ และกรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งทางออนไลน์และอื่นๆ

1.4.2 มีแบบสอบถามไปยังกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น อดีตเอกอัครราชทูต ข้าราชการ กระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนบุคคลทั่วไป เพื่อเรียนรู้และวัดความรู้ความเข้าใจต่อความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

1.4.3 ออกแบบสอบถามเรื่องความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามถึงกลุ่มตัวอย่างกว่า 25 คน โดยสอบถามถึงความตระหนักรู้ถึงความความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามทั้งในช่วงที่ผ่านมา องค์ประกอบของความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์โดยใช้ SWOT Analysis การยกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ของเวียดนามกับประเทศในอาเซียนอื่นๆ และการดำเนินการเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม

1.4.4 ใช้ประสบการณ์ในช่วงที่ผ่านมาในฐานะเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเมืองของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

1.5.1 ตระหนักถึงพื้นฐานและประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนาม ตั้งแต่ทั้งสองประเทศได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อ พ.ศ. 2519

1.5.2 ตระหนักถึงความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยและเวียดนามในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ในด้านต่างๆ

1.5.3 เข้าใจถึงความสำคัญและประโยชน์จากการสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม

ทั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม” จะมีส่วนช่วยในการสร้างความเข้าใจอันดี สร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่ทั้งไทยและเวียดนามจะได้รับต่อไป รวมทั้งเสนอแนะการดำเนินการเพื่อคงพลวัตรของความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามต่อไป

1.6 นิยามศัพท์

ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม หมายถึง การยกระดับความสัมพันธ์ทวิภาคีในระดับปกติให้สูงขึ้นสู่การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ซึ่งครอบคลุมความสัมพันธ์หลายด้าน ได้แก่ (1) ความร่วมมือด้านการเมือง (2) ความร่วมมือด้านกลาโหมและความมั่นคง (3) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ (4) ความร่วมมือด้านสังคม วัฒนธรรม ประชาชนสู่ประชาชน และอื่นๆ ตลอดจน (5) ความร่วมมือในภูมิภาคและระหว่างประเทศ

การเดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ (Official Visit) หมายถึง การเดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาล (นายกรัฐมนตรี) โดยถือเป็นการเยือนระดับสูงสุดที่นายกรัฐมนตรีจะให้การต้อนรับได้ โดยปกติจะประกอบด้วย (1) พิธีต้อนรับอย่างเป็นทางการ (2) การหารือข้อราชการ (คณะเล็กและ/หรือเต็มคณะ) และ (3) การเลี้ยงอาหารอย่างเป็นทางการ เป็นต้น

บทที่ 2

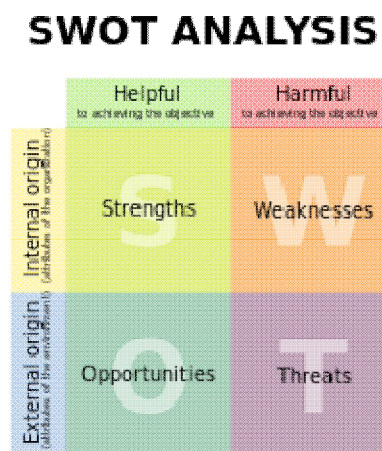
แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 SWOT Analysis¹¹

การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีศักยภาพจากปัจจัยเหล่านี้ต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งนาย Albert Humphrey ได้เป็นผู้เริ่มแนวคิดนี้โดยนำเทคนิคนี้มาแสดงในงานสัมมนาที่มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด

ตารางที่ 1 SWOT Matrix

1) Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายในเป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งดังกล่าวในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องขององค์กร

¹¹ Wikipedia, SWOT Analysis [Online], Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/SWOT_analysis [2016, June 6].

2) Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ขององค์กร ซึ่งจะต้องหาวิธีในการแก้ไขปัญหานั้น

3) Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร

4) Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องและพยายามขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง

สามารถใช้หลักการ SWOT ในการวิเคราะห์ปัญหาโดยจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1) การวิเคราะห์จากปัจจัยภายใน (Internal analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์จากจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร

2) การวิเคราะห์จากปัจจัยภายนอก (External analysis) โดยเป็นการวิเคราะห์จากโอกาสและอุปสรรค ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับสังคม การเมือง ประชาชน เศรษฐกิจ เป็นต้น

โดยในการวิเคราะห์ตามหลักการ SWOT ที่ถูกต้องนั้นต้องหาจุดแข็งเพื่อลบจุดอ่อน รวมถึงหากกลยุทธ์สร้างความแข็งแกร่ง ภายใต้โอกาสที่เกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบจากอุปสรรคต่างๆ

ดังนั้น การใช้ SWOT Analysis หรือ SWOT Matrix จึงเป็นหลักการวิเคราะห์และวางแผนการทำงานขององค์กร เพื่อให้บรรลุความสำเร็จและมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการวิเคราะห์นั้นต้องวิเคราะห์จากปัจจัยภายในได้แก่ จุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร รวมถึงปัจจัยภายนอกได้แก่ โอกาสและอุปสรรค เพราะนอกจากจะสามารถแก้ไขปัญหภายในและภายนอกองค์กรได้แล้ว ยังทำให้องค์กรมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้นอีกด้วย

2.1.2 ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Interdependency Theory)¹²

โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก และทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Interdependence Theory) ของ Robert O. Keohane และ Joseph S. Nye ซึ่งกล่าวถึงลักษณะของโลกปัจจุบันที่มีการพึ่งพาอาศัยกันและกันมากขึ้น มีความสัมพันธ์กันที่ซับซ้อน (Complex Interdependence)¹³ สะท้อนถึงท่าทีทั้งไทยและเวียดนามต้องมีการพึ่งพาที่ซับซ้อนทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคีจนนำไปสู่ความร่วมมือระดับภูมิภาค¹⁴ ซึ่งก่อให้เกิดผลสำคัญดังต่อไปนี้

¹² Pol-Sci: International Affairs, ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependency Theory) [ออนไลน์], 2558, แหล่งที่มา: <http://studyinternationalaffairs.blogspot.com/2015/06/interdependency-theory-modernization.html> [3 สิงหาคม 2559].

¹³ Wikipedia, Complex Interdependence [Online], Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Complex_interdependence [2016, August 3].

¹⁴ Keohane, O. Robert & Nye, S. Joseph, Jr., Power and Interdependence in the Information Age [Online], 1998, Available from: <https://www.foreignaffairs.com/articles/1998-09-01/power-and-interdependence-information-age> [2016, August 3].

1) ไทยและเวียดนามยืนอยู่ฝ่ายตรงข้ามในช่วงสงครามเย็น อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการล่มสลายของโลกคอมมิวนิสต์ ประกอบกับการรวมตัวของประเทศภายในอาเซียน การสิ้นสุดปัญหาการแทรกแซงกัมพูชา และนโยบายการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ก็ทำให้ทั้งไทยและเวียดนามลดการพึ่งพาแสนยานุภาพทางทหาร แต่ปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศโดยหันมาปรับปรุงความสัมพันธ์ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างกันมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม

2) การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ยิ่งทำให้เพิ่มระดับความร่วมมือมากยิ่งขึ้นอย่างก้าวกระโดด รวมทั้งทั้งสองประเทศได้กำหนดเป้าหมายต่างๆ ร่วมกันมากยิ่งขึ้น ทั้งการกระชับความสัมพันธ์ทางการเมืองในระดับสูงผ่านกลไกการหารือต่างๆ การตั้งเป้าหมายตัวเลขการค้าสองฝ่ายที่ 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐภายในปี ค.ศ. 2020 หรือการมอบหมายให้สมาคมมิตรภาพของทั้งสองประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการกระชับความสัมพันธ์ของภาคประชาชนของทั้งสองประเทศ

3) นอกจากหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐแล้ว ภาคเอกชน โดยเฉพาะบริษัทของไทยที่ไปลงทุนในเวียดนามก็มีบทบาทเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศ ตัวอย่างบริษัทเอกชนไทยที่ไปลงทุนในเวียดนามได้แก่ บริษัทอมตะ SCG CP การบินไทย เป็นต้น ซึ่งทำให้ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนระหว่างกันเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

4) ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามมีส่วนสร้างความทันสมัยในเวียดนามด้วย โดยเฉพาะการนิยมซื้อหาสินค้าอุปโภคบริโภคทำให้สินค้าที่ทันสมัยของไทยมีจำหน่ายแพร่หลายมากขึ้น ในเวียดนาม นักท่องเที่ยวเวียดนามเองก็นิยมที่จะซื้อเครื่องไฟฟ้าโดยเฉพาะหม้อหุงข้าวเมื่อกลับจากการเดินทางท่องเที่ยวที่ไทย หรือกระทั่งการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเวียดนามที่มีเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องก็ทำให้ทั้งสองประเทศมีการไปมาหาสู่และเชื่อมโยงกันมากยิ่งขึ้น

2.1.3 ทฤษฎีพันธมิตรยุทธศาสตร์ (Strategic Alliance)¹⁵

การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามอาจเทียบเคียงได้กับการเป็นพันธมิตรยุทธศาสตร์ (Strategic Alliance) ในลักษณะของการร่วมมือในการปรับปรุงคุณภาพของความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การเข้าสู่ตลาดใหม่ การวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการปรับปรุงคุณภาพของสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นข้อตกลงระหว่างองค์กรต่างๆ โดยมุ่งมั่นว่าจะให้ทรัพยากรต่างๆ บรรลุถึงเป้าประสงค์หนึ่งหรือหลายเป้าประสงค์¹⁶

การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เสมือนเป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ของธุรกิจและกลยุทธ์รวมทั้งเป็นการทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการ โดยมีการวางวัตถุประสงค์ของแต่ละฝ่ายร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การกำหนดตั้งเป้าหมายตัวเลขการค้าสองฝ่ายที่ 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายในปี ค.ศ. 2020 หรือกระทั่งการขยายการลงทุนของฝ่ายไทยมาในเวียดนามเพื่อใช้

¹⁵ Wikipedia, Strategic Alliances [Online], Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Strategic_alliance [2016, August 3].

¹⁶ อนันต์ บุญประเทือง, เครื่องมือทางการจัดการ : Strategic Alliances [ออนไลน์], 2552, แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net/blog/ananto/2009/09/23/entry-3> [20 มิถุนายน 2559].

เวียดนามเป็นฐานในการผลิตที่มีค่าแรงที่ถูกกว่าไทยเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่เวียดนามมีความตกลงเขตการค้าเสรี

2.1.4 ทฤษฎีเครือข่าย (Network Theory)¹⁷

หากนำทฤษฎีเครือข่าย (Network theory) หรือ “เครือข่ายทางสังคม” (Social Network)¹⁸ มาพิจารณาการสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนามแล้ว อาจอยู่ในรูปของโครงสร้างของความสัมพันธ์กัน โดยอาศัยการเชื่อมโยง (Connection) ความร่วมมือ (Cooperation) การติดต่อสื่อสาร (Communication) การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Lend a hand) การสานสร้างสัมพันธ์ (Relationship) การเสริมความเข้มแข็ง (Empowerment or Enrichment)

นอกจากนั้น หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ยังทำให้ทั้งไทยและเวียดนามต้องแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ และพัฒนาไปสู่การวางแผนการดำเนินการต่างๆ ร่วมกัน โดยสะท้อนจากการที่ทั้งสองประเทศจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการตามหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Plan of Action Implementing Thailand–Vietnam Strategic Partnership) ซึ่งถือเป็นการประสานพลัง (synergy) เป็นการใช้ทรัพยากรของทั้งสองประเทศอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559

“5.5 ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ให้มีความสำคัญกับ... 5.5.2 การพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค มุ่งพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งบูรณาการแผนพัฒนาพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่”

2.2.2 คำแถลงนโยบายรัฐบาล

1) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554

“7.1 เร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านโดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิดระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การขยายการคมนาคมขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน”

¹⁷ Thumbsup Media Co.,Ltd., ศัพท์น่ารู้: คำว่า Social Network กับ Social Media ต่างกันอย่างไร?

[ออนไลน์], 2011, แหล่งที่มา: <http://thumbsup.in.th/2011/08/how-social-network-different-from-social-media/> [20 มิถุนายน 2559].

¹⁸ ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์, สถานภาพองค์ความรู้ของแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (State of Knowledge of Social Network Concept) [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://v-reform.org/wp-content/uploads/2012/07/สถานภาพองค์ความรู้ของแนวคิดเครือข่ายทางสังคม.pdf> [20 มิถุนายน 2559].

2) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557

“2.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศบนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองดูแลคนไทยและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างแดน การแลกเปลี่ยนทางการศึกษา วัฒนธรรม การค้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเปิดโลกทัศน์ให้มีลักษณะสากล เป็นต้น”

2.2.3 แผนยุทธศาสตร์ 4 ปี กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2558–2561

1) ยุทธศาสตร์ที่

ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) วัตถุประสงค์

(1) รักษาบรรยากาศระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้มีสันติภาพและเสถียรภาพ

(2) ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้รับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันอย่างยั่งยืน

(3) ไทยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและเชื่อมโยงความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาค

(4) ไทยได้รับการสนับสนุนจากประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคในเวทีระหว่างประเทศ

3) กลยุทธ์

(1) ส่งเสริมให้ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นชายแดนแห่งการร่วมมือ

(2) ร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามชาติทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม

(3) ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดในทุกมิติกับทุกภาคส่วนของประเทศในภูมิภาค

(4) ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนา โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้าน

(5) ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม” นี้ ใช้การวิเคราะห์ต่างๆ ได้แก่ SWOT (SWOT Analysis) ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Interdependence Theory) ความสัมพันธ์กันที่สลับซับซ้อน (Complex Interdependence) พันธมิตรยุทธศาสตร์ (Strategic Alliance) และทฤษฎีเครือข่าย (Network Theory)

บทที่ 3

ผลการศึกษา

3.1 นโยบายต่างประเทศของไทยและเวียดนาม

3.1.1 นโยบายต่างประเทศไทย

ประเทศไทยมีนโยบายให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านในทุกด้าน โดยเฉพาะกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงซึ่งได้แก่ กัมพูชา สปป. ลาว เมียนมา และเวียดนาม มาอย่างต่อเนื่อง โดยสะท้อนตามแนวเอกสารนโยบายที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559 ซึ่งเน้นการพัฒนาฐานลงทุนโดยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับอนุภูมิภาค ความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในด้านต่างๆ ทั้งด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดน รวมทั้งส่งเสริมความเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านความมั่นคงและเสถียรภาพของพื้นที่

ในขณะที่แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล แต่นโยบายการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งเวียดนามก็ได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลสมัยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ระบุว่า จะเร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านโดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิดระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การขยายการค้ามาคมขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่นๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน หรือนโยบายของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ตั้งเป้าที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศบนหลักการที่ว่า นโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายองค์รวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ หรือสังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในส่วนของการทรวงการต่างประเทศซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาลก็ได้มียุทธศาสตร์ที่ 1. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามแผนยุทธศาสตร์ 4 ปี พ.ศ. 2558–2561 โดยเน้นการรักษาบรรยากาศระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านให้มีสันติภาพและเสถียรภาพ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันอย่างยั่งยืน รวมทั้งเน้นการพัฒนาและเชื่อมโยงความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้าน

3.1.2 นโยบายต่างประเทศเวียดนาม

ตามรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดของเวียดนามระบุถึงนโยบายต่างประเทศของเวียดนามว่า “เวียดนามดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อเอกราช การพึ่งพาตนเอง สันติภาพ มิตรภาพ ความร่วมมือ

และการพัฒนา ส่งเสริมความสัมพันธ์ภายนอก เข้าร่วมการพัฒนาระหว่างประเทศ บนพื้นฐานของการเคารพในเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน โดยไม่ล่วงละเมิดกิจการภายในของประเทศอื่นอย่างเท่าเทียมและยึดผลประโยชน์ร่วมกัน ตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติและสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่เวียดนามเป็นภาคี กระทำการอันเป็นมิตร เป็นหุ้นส่วนที่น่าเชื่อถือและสมาชิกของประชาคมโลกโดยยึดผลประโยชน์แห่งชาติ การส่งเสริมสันติภาพ เอกราช ประชาธิปไตย และความก้าวหน้าทางสังคมในเวทีโลก”¹⁹

3.2 แลกเปลี่ยนร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

แถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ซึ่งมีขึ้นในโอกาสที่นายเหวียน ฝู จ่อง (Nguyen Phu Trong) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งถือเป็นผู้นำอันดับหนึ่งของเวียดนาม ในโอกาสการเดินทางประเทศไทยอย่างเป็นทางการ (Official Visit) เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2556 ครอบคลุมมิติต่างๆ ได้แก่ (1) ความร่วมมือด้านการเมือง (2) ความร่วมมือด้านกลาโหมและความมั่นคง (3) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ (4) ความร่วมมือด้านสังคม วัฒนธรรม ประชาชนสู่ประชาชน และอื่นๆ ตลอดจน (5) ความร่วมมือในภูมิภาคและระหว่างประเทศ

สาระของความร่วมมือตามแถลงการณ์ดังกล่าวกำหนดให้ทั้งสองฝ่ายต้องส่งเสริมความเชื่อมั่นและความร่วมมือผ่านการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับสูงและการเจรจาหารือในกรอบต่างๆ และส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีบนพื้นฐานของการพัฒนาและความร่วมมือในด้านต่างๆ²⁰ ในขณะที่กำหนดให้ทั้งสองประเทศจะต้องส่งเสริมความร่วมมือด้านกลาโหมและความมั่นคง โดยให้ส่งเสริมขยายและพัฒนาความร่วมมือด้านกลาโหมและความมั่นคงเพื่อรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงทั้งในแบบและนอกแบบ ยืนยันที่จะมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดใช้พื้นที่ของอีกฝ่ายหนึ่งในการกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่ออีกฝ่ายหนึ่ง²¹ ในขณะที่ในส่วนของการร่วมมือใน

¹⁹ The Constitution of the Socialist Republic of Vietnam 2013 “Article 12 The Socialist Republic of Vietnam shall consistently implement its foreign policy of independence, self-reliance, peace, friendship, cooperation and development; multilateralization and diversification of external relations, proactive and active international integration and cooperation, on the basis of respect for each other's independence, sovereignty and territorial integrity, non-interference in each other's internal affairs, and equality and mutual benefit; abide by the Charter of the United Nations and treaties to which the Socialist Republic of Vietnam is a contracting party; act as a friend, reliable partner and responsible member of the international community for the sake of national interests, and contribute to the cause of peace, national independence, democracy and social progress in the world.”

²⁰ On political cooperation: to enhance mutual trust and understanding through exchanges of high-level visits and strategic political dialogues; and to maintain sound political ties as a solid foundation for the development and strengthening of cooperation in other areas.

²¹ On defence and security cooperation: to strengthen, expand and improve the efficiency of defence and security cooperation; to increase cooperation on dealing with traditional and non-traditional security challenges; to promote consular cooperation; and to reaffirm their

กรอบภูมิภาคและระหว่างประเทศก็ระบุให้ทั้งสองประเทศต้องร่วมมือในการสร้างประชาคมอาเซียน และร่วมมือในองค์การสหประชาชาติและองค์การความร่วมมือต่างๆ ในภูมิภาค

ฝ่ายเวียดนามยังขอให้ทั้งสองประเทศร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและ เสถียรภาพในทะเลจีนใต้ และส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล เสรีภาพในการเดินเรือและการบินผ่าน ตลอดจนแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้องตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศรวมทั้งอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (1982 United Nations Convention on the Law of the Sea-UNCLOS) และ และปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of the Parties in the South China Sea-DOC) (ฝ่ายเวียดนามเรียกทะเลจีนใต้ว่าทะเล ตะวันออก) และร่างการจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct in the South China Sea-COC)

3.3 แผนปฏิบัติการความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

แถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ข้างต้นกำหนดให้กระทรวง การต่างประเทศของทั้งสองประเทศร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อดำเนินการ ตามหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม (Plan of Action Implementing Thailand-Vietnam Strategic Partnership-POA) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือตามวิสัยทัศน์ของแถลงการณ์ร่วม และมอบหมายให้ที่ประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทวิภาคีไทย-เวียดนาม (Thailand-Vietnam Joint Commission on Bilateral Cooperation-JCBC) มีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานร่วมกันพิจารณา ซึ่งในการประชุม JCBC ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 4-5 พฤศจิกายน 2556 จึงได้ให้การรับรอง POA เพื่อเป็นแผนปฏิบัติการสำหรับการส่งเสริม ความสัมพันธ์ในทุกด้านในห้วงปี ค.ศ. 2014-2018

แผนปฏิบัติการดังกล่าวระบุสาขาความร่วมมือด้านการเมือง ได้แก่

3.3.1 หุ้นส่วนด้านการเมือง

1) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับสูง โดยจัดการประชุมในระดับผู้นำ อย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเยือนระดับรัฐมนตรี เจ้าหน้าที่อาวุโส ตลอดจนผู้นำ ด้านนิติบัญญัติและตุลาการ

2) ส่งเสริมการใช้กรอบการประชุมหารือต่างๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึง การประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย-เวียดนามอย่างไม่เป็นทางการ (Joint Cabinet Retreat-JCR) การประชุมหารือด้านการเมืองไทย-เวียดนาม (Political Consultation Group-PCG) การประชุม คณะทำงานร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง (Joint Working Group on Political Security Cooperation-JWG on PSC) รวมทั้งจัดการประชุม JCBC อย่างสม่ำเสมอเพื่อ เป็นกลไกหลักในการพิจารณาและขับเคลื่อนความสัมพันธ์ทวิภาคีทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคมและวัฒนธรรม

3) จัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 40 ปี ในปี 2559 และการเปิดอนุสรณ์สถานประธานาธิบดีโฮจิมินห์ในจังหวัดนครพนม (ฝ่ายเวียดนามได้มอบให้ผู้บริหารพรรคคอมมิวนิสต์มาเปิดอนุสรณ์สถานดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2559)

3.3.2 ความร่วมมือด้านกลาโหม

1) ความร่วมมือด้านกลาโหม โดยดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศระหว่างกระทรวงกลาโหมของไทยและเวียดนาม

2) ส่งเสริมการใช้กลไกการหารือด้านกลาโหม เพื่อส่งเสริมการหารือและความเข้าใจในด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคงระหว่างประเทศ และจัดตั้งกลไกการหารือระหว่างกระทรวงกลาโหมของทั้งสองประเทศ

3) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันวิจัยของกระทรวงกลาโหมของทั้งสองประเทศ

4) ส่งเสริมความร่วมมือในด้านอุตสาหกรรมทางทหาร แพทย์ทหาร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการรักษาสันติภาพ บทบาทของทหารในการพัฒนาเศรษฐกิจ การลดความยากจน การสร้างชายแดนที่สันติและมีเสถียรภาพ

5) ส่งเสริมความร่วมมือทางทหารเช่นการลาดตระเวนร่วม การแลกเปลี่ยนการศึกษาทางทหาร และความร่วมมือด้านการบรรเทาทุกข์และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

6) ส่งเสริมความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศและส่งเสริมเอกภาพและฉันทามติของอาเซียน

7) ความร่วมมือด้านกลาโหมและความมั่นคง

3.3.3 ความร่วมมือด้านความมั่นคง

1) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงเพื่อเพิ่มความไว้วางใจและความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงตาม Thailand–Vietnam Security Outlook (TVSO) ในห้วงปี ค.ศ. 2012–2016

1) ส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและต่อสู้กับภัยอุบัติใหม่ โดยเฉพาะภัยนอกแบบ เช่น การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ การฟอกเงิน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันและหน่วยอื่นๆ ในการป้องกันการลักลอบยาเสพติด ผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยเฉพาะการใช้สุภาพสตรีในการขนถ่ายยาเสพติด การฝึกหัดร่วม เช่น การตรวจจับที่ท่าอากาศยาน จัดทำแผนการปฏิบัติการร่วมกันในการป้องกันการขนถ่ายยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และสารตั้งต้นบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออกตะวันตก และเส้นทางอื่นๆ ที่เชื่อมระหว่างไทยและเวียดนาม

4) ส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคงและการข่าวโดยยึดถือหลักการที่จะมีให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดใช้พื้นที่ของอีกฝ่ายหนึ่งกระทำการอันเป็นปฏิปักษ์ต่ออีกประเทศหนึ่ง และจัดการประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อมูล ตลอดจนจัดการฝึกอบรมระยะสั้นในด้านการข่าวและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีเลิศในด้านการบริหารกฎหมาย

5) ส่งเสริมการจัดทำความตกลงความร่วมมือด้านกงสุลในโอกาสแรกเพื่อกระชับความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือด้านกงสุลกับบุคคลชาติของตนโดยสถานเอกอัครราชทูต

3.3.4 ความร่วมมือด้านกฎหมาย

1) ส่งเสริมความร่วมมือด้านกฎหมายตามสนธิสัญญาที่ทั้งสองฝ่ายเป็นภาคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและต่อสู้การก่อการร้าย การควบคุมการลักลอบขนยาเสพติดและค้ายาเสพติด ความตกลงว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางอาญาในอาเซียน สนธิสัญญาการส่งผู้ต้องขัง ส่งเสริมการหารือ ลงนาม และดำเนินการตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างไทยและเวียดนาม ดำเนินการตามความตกลงต่างๆ ในการป้องกันและต่อสู้กับการก่อการร้ายเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางกฎหมายระหว่างกันในการปกป้องความมั่นคงและกฎหมายของทั้งสองประเทศ

2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนผู้นำและผู้เชี่ยวชาญด้านตุลาการของไทยกับกระทรวงยุติธรรมของเวียดนามเพื่อหารือและจัดทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านกฎหมายและยุติธรรมระหว่างรัฐบาลของไทยและเวียดนาม และเสนอให้มีการดำเนินการตามความตกลงอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3.5 ความร่วมมือในเวทีระหว่างประเทศ

1) ส่งเสริมความร่วมมือในกรอบอาเซียน โดยเฉพาะในด้านการเป็นแกนกลางของอาเซียนในสถาปัตยกรรมในภูมิภาค การสร้างประชาคมอาเซียนเพื่อสันติภาพ เสถียรภาพ และการพัฒนาในประเทศ

2) ส่งเสริมความร่วมมือในกรอบพหุภาคีอื่นๆ ทั้ง Greater Mekong Subregion (GMS), Ayeyawady–Chao Phraya–Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS), Mekong–Japan, Mekong–Republic of Korea, Mekong–Ganga, Lower Mekong Initiative (LMI) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาในภูมิภาคและอนุภูมิภาคเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและส่งเสริมการรวมตัวและการลดช่องว่างของระดับการพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

3) ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในกรอบของ Mekong River Commission (MRC) เพื่อจะได้ใช้ทรัพยากรแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน

4) ร่วมมือในประเด็นปัญหาทะเลจีนใต้ โดยอาศัยการประสานท่าทีกันของอาเซียน และแก้ไขข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (United Nations Convention on the Law of the Sea–UNCLOS) ดำเนินการตามหลักการของปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ (Declaration on the Conduct of the Parties in the South China Sea–DOC) อย่างเต็มที่ และเร่งรัดการสรุปการจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct in the South China Sea–COC)

5) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในเวทีพหุภาคีอื่นๆ ทั้ง United Nations (UN), World Trade Organisation (WTO), Asia Pacific Economic Cooperation (APEC), Asia–Europe Meeting (ASEM), Asia Cooperation Dialogue (ACD), Non–Aligned Movement (NAM) รวมทั้งสนับสนุนผู้สมัครของแต่ละฝ่ายในการลงสมัครในองค์การสหประชาชาติและองค์การอื่นๆ

3.4 กลไกความร่วมมือระหว่างกัน

3.4.1 การประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย-เวียดนามอย่างไม่เป็นทางการ (Joint Cabinet Retreat-JCR)

เป็นกลไกความร่วมมือในระดับสูงสุดระหว่างคณะรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศ โดยการประชุมครั้งล่าสุด (ครั้งที่ 3) มีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีเป็นประธานร่วมกับ นาย Nguyen Tan Dung นายกรัฐมนตรีเวียดนาม เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2558 ที่กรุงเทพฯ²²

โดยทั้งสองฝ่ายได้หารือในประเด็นต่างๆ ได้แก่

- แสดงความยินดีต่อการครบรอบ 40 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตในปี 2559 และ นายกรัฐมนตรีเวียดนามได้ขอบคุณรัฐบาลไทยที่ได้ให้การดูแลชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นอย่างดี

- เห็นพ้องให้เพิ่มเป้าหมายมูลค่าการค้าเป็น 20,000 ล้านดอลลาร์ ภายในปี ค.ศ. 2020 สนับสนุนการร่วมลงทุนของบริษัทไทยในเวียดนาม และรับจะดูแลอำนวยความสะดวกการลงทุนของภาคเอกชนไทยในเวียดนาม รวมทั้งร่วมหาแนวทางการใช้เงินสกุลท้องถิ่นในการประกอบธุรกรรมทางการค้าและการลงทุน

- ด้านการประมงฝ่ายเวียดนามขอให้ฝ่ายไทยปฏิบัติต่อชาวประมงเวียดนามที่ถูกจับกุมโดยละมุนละม่อมและจะประชาสัมพันธ์ข้อมูลกฎหมายประมงของไทยให้ชาวประมงเวียดนามทราบ

- ร่วมมือในด้านสินค้าเกษตร ยางพารา การพัฒนามาตรฐานและคุณภาพผลไม้ ขอให้ขึ้นทะเบียนแรงงานเวียดนามที่จะทำงานในประเทศไทยในสาขาประมง เร่งรัดการเปิดบริการรถโดยสารประจำทางไทย-ลาว-เวียดนาม และการเดินเรือตามแนวชายฝั่งทะเลไทย-กัมพูชา-เวียดนาม ตลอดจนร่วมมือทางวิชาการและจัดการฝึกอบรมและศึกษาดูงานในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ เช่น การท่องเที่ยวและบริการ และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน

- ร่วมมือส่งเสริมให้ชาวเวียดนามเข้ามาทำงานในไทยตามช่องทางที่ถูกต้องทางกฎหมายและขอให้ฝ่ายไทยเสนอเพิ่มสาขาอาชีพที่แรงงานเวียดนามสามารถทำงานในไทยได้

- ในส่วนของการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำโขง ฝ่ายเวียดนามย้ำความสำคัญของการบริหารจัดการน้ำในแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน โดยขอให้ไทยมีความร่วมมือเรื่องนี้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

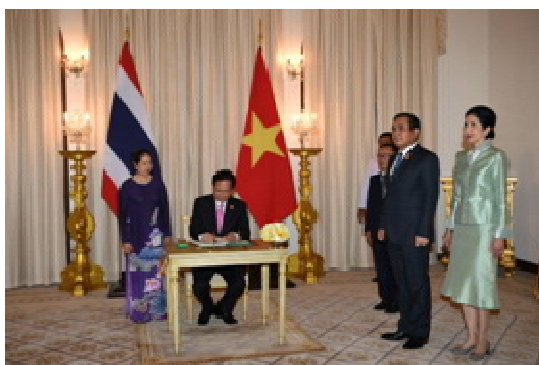
- ในส่วนของปัญหาทะเลจีนใต้ ทั้งสองฝ่ายเรียกร้องให้ทุกฝ่ายมีความยับยั้งชั่งใจ และแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี โดยเวียดนามขอบคุณไทยที่ทำหน้าที่ผู้ประสานงานความสัมพันธ์อาเซียน-จีนเป็นอย่างดี

ทั้งนี้ ในปัจจุบันไทยมีกลไกการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมกับกัมพูชา สปป. ลาว และเวียดนามเท่านั้น

²² การจัดการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วม (Joint Cabinet Retreat) ครั้งแรก มีขึ้นระหว่างพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กับนาย Phan Van Khai นายกรัฐมนตรีเวียดนาม ระหว่างวันที่ 20-21 กุมภาพันธ์ 2547 ที่ นครดานัง และจังหวัดนครพนม และการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมครั้งที่สองมีขึ้นระหว่างนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กับนาย Nguyen Tan Dung นายกรัฐมนตรีเวียดนาม เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2555 ที่กรุงฮานอย

ภาพที่ 8 พิธีตรวจแถวทหารกองเกียรติยศในการเดินทางเยือนไทยอย่างเป็นทางการในฐานะแขกของรัฐบาลเพื่อเข้าร่วมการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมไทย-เวียดนามของนาย Nguyen Tan Dung นายกรัฐมนตรีเวียดนาม

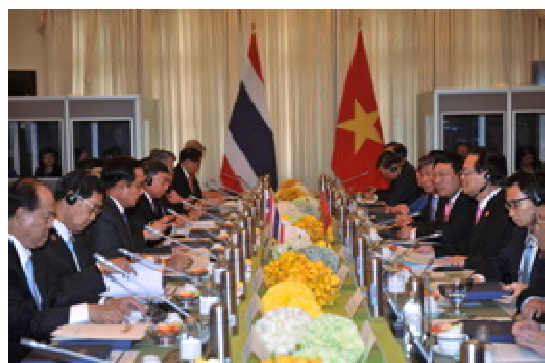
ภาพที่ 9 ลงนามในสมุดเยี่ยม

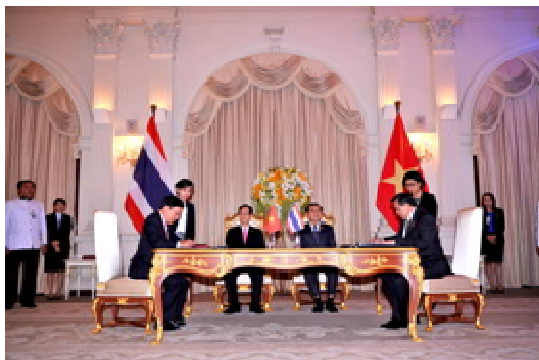
ภาพที่ 10 การแลกของขวัญ

ภาพที่ 11 การหารือคณะเล็กที่ห้องสีงาช้าง

ภาพที่ 12 การหารือเต็มคณะที่ห้องสีเขียว

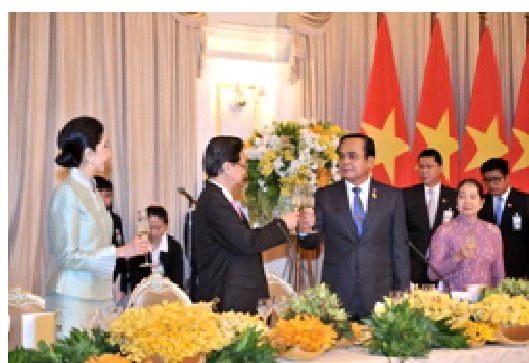
ภาพที่ 13 เป็นสักขีพยานในการลงนามความตกลง

ภาพที่ 14 การแถลงข่าวร่วม

ภาพที่ 15 การแสดงศิลปวัฒนธรรม

ภาพที่ 16 งานเลี้ยงอาหารกลางวันที่ตึกสันติไมตรี
หลังนอก

ที่มา: เว็บไซต์ทำเนียบรัฐบาล <http://www.thaigov.go.th/>

3.4.2 การประชุมคณะกรรมการความร่วมมือทวิภาคีไทย-เวียดนาม (Thailand-Vietnam Joint Commission on Bilateral Cooperation-JCBC)

มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน โดยประชุมครั้งล่าสุด (ครั้งที่ 2) เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 58 ที่กรุงฮานอย²³

3.4.3 การประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการระดับรัฐมนตรีต่างประเทศไทย-เวียดนาม (Foreign Ministers' Retreat)

เป็นกลไกการหารืออย่างไม่เป็นทางการระหว่างรัฐมนตรีต่างประเทศของไทยและเวียดนาม ซึ่งเพิ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรกที่จังหวัดภูเก็ต ระหว่างวันที่ 24-26 พฤษภาคม 2558 และล่าสุดก็เพิ่งจัดการประชุมครั้งที่ 2 ที่กรุงฮานอยเมื่อวันที่ 7-9 กรกฎาคม 2559 ที่ผ่านมา

²³ โดยมีการประชุม JCBC ครั้งแรกเมื่อวันที่ 5 พ.ย. 56

3.4.4 การประชุมหารือด้านการเมืองไทย–เวียดนาม (Political Consultation Group-PCG)

มีปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานร่วมกับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเวียดนาม โดยเป็นการประชุมประจำปี การประชุมครั้งล่าสุด (ครั้งที่ 5) เมื่อ 29 มิถุนายน 2558 ที่กรุงฮานอย

3.4.5 การประชุมคณะทำงานร่วมว่าด้วย ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง (Joint Working Group on Political Security Cooperation-JWG on PSC)

มีเลขาธิการสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติของไทยและรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงความมั่นคงสาธารณะเวียดนาม เป็นประธานร่วม โดยเป็นการประชุมประจำปี (ครั้งล่าสุดคือ ครั้งที่ 7 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 10–12 มิถุนายน 2558) ที่เมืองพัทยา

นอกจากนั้น ไทยและ เวียดนาม ได้ให้ความเห็นชอบต่อ Thailand–Vietnam Security Outlook (TVSO) ในการประชุม Joint Working Group on Political and Security Cooperation (JWG on PSC) ครั้งที่ 5 ที่ประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี 2555

โดย TVSO มีสาระสำคัญเป็นการแสดงเจตจำนงที่จะร่วมมือกันในเรื่องความมั่นคง ตั้งแต่ช่วงปี ค.ศ. 2012–2016 เพื่อจัดการกับปัญหาความมั่นคงของทั้งสองประเทศ เช่น อาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย ความปลอดภัยในการเดินเรือทางทะเล ภัยธรรมชาติ เป็นต้น

3.4.6 กลุ่มมิตรภาพรัฐสภาไทย–เวียดนาม (Parliamentary Friendship Group)

มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกันเป็นระยะ

3.4.7 สมาคมมิตรภาพไทย–เวียดนาม (Thailand Vietnam Friendship Association)

ก่อตั้งเมื่อปี 2540 โดยมี พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์ เป็นนายกสมาคมคนแรก และมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- กระชับและเพิ่มพูนความสัมพันธ์ฉันมิตรประเทศเพื่อนบ้านระหว่างประชาชนไทย–เวียดนาม
- เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศทั้งสองทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ วิชาการ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกันของประชาชน เพื่อเป็นรากฐานสำหรับการพัฒนาความร่วมมือกันในทุกด้าน
- ส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิชาการ
- สนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม รวมทั้งแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกัน
- ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาของกันและกัน

โดยมีสมาคมมิตรภาพ เวียดนาม–ไทย (Vietnam–Thailand Friendship Association–VTFA) เป็นหน่วยงาน counterpart ของฝ่าย เวียดนาม โดยมีนาย Ta Quang Ngoc อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงประมง เป็นนายกสมาคม ในขณะที่สมาคมมิตรภาพไทย–เวียดนาม มีนายประจวบ ไชยสาส์น เป็นนายกสมาคม

นอกจากนั้น ทั้งสองสมาคมกำหนดจัดการประชุมและแลกเปลี่ยนการเยือนกันทุกปี โดยมีการประชุมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ ในแถลงการณ์ร่วมยกระดับความสัมพันธ์ไทย-เวียดนาม ขึ้นเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระบุให้สมาคมมิตรภาพของทั้งสองประเทศเป็นกลไกส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของประชาชนสู่ประชาชน

3.5 ความร่วมมือด้านความมั่นคง

ไทยและเวียดนามได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการป้องกันประเทศ ระหว่างกระทรวงกลาโหมของไทยและเวียดนาม โดยพลเอก สุกำพล สุวรรณทัต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมของไทย ได้เป็นผู้ลงนามร่วมกับพลเอก Phung Quang Thanh รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเวียดนาม ในระหว่างการเดินทางเยือนเวียดนามเมื่อวันที่ 26 กันยายน 2555

3.5.1 ความตกลงดังกล่าวระบุถึงความร่วมมือในสาขาต่างๆ ได้แก่

- 1) การหารือด้านนโยบายความมั่นคง และการป้องกันประเทศ
- 2) การฝึกศึกษา และการฝึกร่วม
- 3) การลาดตระเวนร่วม
- 4) การข่าวด้านการป้องกันประเทศ
- 5) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- 6) วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
- 7) การส่งกำลังบำรุง
- 8) อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ
- 9) การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ และการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
- 10) การบริการทางการแพทย์ทหาร
- 11) การฝึกการต่อต้านความท้าทายความมั่นคงรูปแบบใหม่

ทั้งนี้ทั้งสองฝ่ายได้เห็นชอบให้จัดตั้งกลไกการหารือระหว่างกระทรวงกลาโหมของทั้งสองประเทศในระดับรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหมเวียดนามกับปลัดกระทรวงกลาโหมไทยแล้ว

3.5.2 กลไกในความสัมพันธ์ด้านความมั่นคง

1) การประชุม JWG on PSC หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง ทั้งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ (กรมเอเชียตะวันออก) ตลอดจนเหล่าทัพต่างๆ เข้าร่วม ซึ่งเป็นเวทีการหารือด้านการเมืองความมั่นคงเป็นประจำทุกปีโดยทั้งสองฝ่ายผลัดกันเป็นเจ้าภาพ

2) การประชุม Thai-Vietnam Working Group on the Establishment of Order at Sea โดยกองทัพเรือของทั้งสองประเทศ โดยครั้งล่าสุดจัดขึ้นเป็นครั้งที่ 18 ระหว่างวันที่ 4-8 สิงหาคม 58 ที่นครโฮจิมินห์

3) กองทัพเรือไทยและเวียดนามมีการลาดตระเวนร่วมกันปีละ 2 ครั้ง โดยการลาดตระเวนร่วมครั้งล่าสุด (ครั้งที่ 32) เกิดขึ้นระหว่าง 23-24 พฤศจิกายน 2558 โดยกองทัพเรือไทยเป็นเจ้าภาพ ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายกำลังพิจารณาที่จะเพิ่มการลาดตระเวนร่วมขึ้นเป็นปีละ 4 ครั้ง

3.6 การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ

ภาพที่ 17 ประธานาธิบดี Truong Tan Sang แห่งเวียดนาม เดินทางเยือนอินโดนีเซียอย่างเป็นทางการ (State Visit)

ที่มา: VNA/VNS

3.6.1 อินโดนีเซีย

การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและอินโดนีเซียเกิดขึ้นระหว่างการเยือนอินโดนีเซียอย่างเป็นทางการ (State Visit) ของประธานาธิบดี Truong Tan Sang แห่งเวียดนามตามคำเชิญของประธานาธิบดี Susilo Bambang Yudhoyono ระหว่างวันที่ 27-28 มิถุนายน 2556

โดยการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ทวิภาคีที่มีมานานกว่า 60 ปี ตามความตกลงและแผนปฏิบัติการต่างๆ ระหว่างกัน และเห็นพ้องที่จะส่งเสริมการเยือนในระดับสูง ส่งเสริมความร่วมมือด้านกลาโหม การต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า พลังงาน เหมืองแร่ ความมั่นคงทางอาหาร เกษตร ประมง การท่องเที่ยว และการศึกษา ส่งเสริม ความร่วมมือในเวทีพหุภาคี และการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2015 รวมทั้งเห็นพ้องที่จะเพิ่มมูลค่าการค้าสองฝ่ายให้สูงกว่า 5,000 ล้านดอลลาร์ในปี 2015 และ 10,000 ล้านดอลลาร์ในปี 2018 รวมทั้งแก้ไขปัญหาเรือประมงที่ลุลักล่า่าน้ำของกันและกันบนพื้นฐานของมนุษยธรรมและมิตรภาพ ตกลงเรื่องการลาดตระเวนทางทะเลร่วมกัน และปักปันเขตแดนของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ ในขณะที่ฝ่ายอินโดนีเซียจะจัดตั้งสมาคมมิตรภาพอินโดนีเซีย-เวียดนามเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของประชาชนโดยเฉพาะในหมู่เยาวชน

เกี่ยวกับปัญหาทะเลจีนใต้ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความปลอดภัย และความมั่นคงทางทะเล แก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ตามกรอบกฎหมาย และความตกลงระหว่างประเทศรวมทั้ง UNCLOS DOC, ASEAN's Six-point Principles รวมทั้งจัดทำ COC โดยเร็ว

ภาพที่ 18 นาย Lee Hsien Loong นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ เดินทางเยือนเวียดนามอย่างเป็นทางการ
ที่มา: VNA/VNS

3.6.2 สิงคโปร์

การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและสิงคโปร์ เกิดขึ้นระหว่างการเยือนเวียดนามอย่างเป็นทางการของนาย Lee Hsien Loong นายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 11–13 กันยายน 2556

โดยการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างกันขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ครอบคลุมด้านต่างๆ ได้แก่

- ความร่วมมือทางการเมือง–เฉลิมฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 40 ปี ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะสนับสนุนการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับต่อไป
- ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ–สนับสนุนการค้าการลงทุนระหว่างกัน ส่งเสริมโครงการความร่วมมือต่างๆ ซึ่งรวมถึง Vietnam–Singapore Industrial Park (VSIP), Public–Private–Partnership ส่งเสริมความร่วมมือด้านคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ การเงินการธนาคาร อุตสาหกรรม การจัดการบริหารและพัฒนาเขตเมือง การลงทุน การค้าและบริการ และการท่องเที่ยว ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือด้านการเดินทางทางอากาศตามกรอบอาเซียน จะส่งเสริมให้บริษัท สิงคโปร์ มาลงทุนในอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหารทะเล การปลูกผัก และเทคโนโลยีชีวภาพในเวียดนาม ในขณะที่ นายกรัฐมนตรี เวียดนาม ก็ขอให้ สิงคโปร์ เปิดตลาดให้สินค้า เวียดนาม โดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร อาหารทะเล และเสื้อผ้า เข้าสู่ตลาด สิงคโปร์ มากยิ่งขึ้น
- ความร่วมมือด้านกลาโหม–ส่งเสริมความร่วมมือด้านกลาโหมตาม Defence Cooperation Agreement และในกรอบอาเซียน (ASEAN Defence Ministers Meeting–ADMM และ ADMM+) ส่งเสริม ความร่วมมือด้านการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติตามกรอบ Cooperation Agreement to Prevent and Combat Transnational Crimes และกรอบอาเซียน
- ความร่วมมือด้านอื่นๆ–ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา การศึกษา ตลอดจนธรรมชาติบำบัด สาธารณสุข วัฒนธรรม ศิลปะ และกีฬา

– ขยายความร่วมมือในกรอบภูมิภาค –ร่วมมือในกรอบเวทีระหว่างประเทศทั้ง ASEAN, ASEAN Regional Forum (ARF), East Asia Summit (EAS), Asia–Pacific Economic Cooperation (APEC), Asia–Europe Meeting (ASEM) และ UN ร่วมมือทาง เศรษฐกิจ ในกรอบ Trans–Pacific Partnership (TPP), Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) และ World Trade Organization (WTO) ส่งเสริมความเป็นแกนกลางของอาเซียนในสถาปัตยกรรมในภูมิภาค ส่งเสริมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และการปฏิบัติตาม Master Plan on ASEAN Connectivity

– ทะเลจีนใต้–จัดการปัญหาข้อขัดแย้งทางทะเลซึ่งรวมถึงทะเลจีนใต้โดยสันติวิธีตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึง UNCLOS ตามหลักการของ DOC รวมทั้งจัดทำ COC ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว

ภาพที่ 19 นาย Najib Razak นายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เดินทางเยือนเวียดนามอย่างเป็นทางการ ที่มา: VNA/VNS

3.6.3 มาเลเซีย

การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและมาเลเซีย เกิดขึ้นระหว่างการเยือนเวียดนามอย่างเป็นทางการ (official visit) ของ นายกรัฐมนตรี Najib Razak แห่งมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 3–5 เมษายน 2557

โดยการสถาปนา ความสัมพันธ์ ระหว่างกันขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ครอบคลุมด้านต่างๆ ได้แก่ ส่งเสริม ความสัมพันธ์ ในด้านกลาโหมและการจัดตั้งโทรศัพท์สายด่วน (hotline) ระหว่างกองทัพอากาศของทั้งสองประเทศ การเพิ่มมูลค่าการค้าเป็น 11,000 ล้านดอลลาร์ ภายในปี 2015 ส่งเสริมความร่วมมือด้านพลังงาน แรงงาน การศึกษา การท่องเที่ยว กฎหมาย ความสัมพันธ์ ระหว่างประชาชนสู่ประชาชน (ในปี 2556 แล้วมีนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างกันกว่า 500,000 คน) เป็นต้น ตลอดจนส่งเสริมความร่วมมือในกรอบพหุภาคี (ASEAN UN

TPP) และเห็นพ้องต่อท่าทีของอาเซียนในการใช้ความอดทนอดกลั้นในการแก้ไขปัญหาทะเลจีนใต้โดยสันติวิธีตามหลักการของ UNCLOS

ภาพที่ 20 นาย Truong Tan Sang ประธานาธิบดีเวียดนาม เดินทางเยือนฟิลิปปินส์อย่างเป็นทางการ
ที่มา: VNA/VNS

3.6.4 ฟิลิปปินส์

การสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างเวียดนามและฟิลิปปินส์เกิดขึ้นระหว่างการเยือนฟิลิปปินส์อย่างเป็นทางการ (official visit) ของ ประธานาธิบดี Truong Tan Sang แห่งเวียดนามตามคำเชิญของประธานาธิบดี Benigno S. Aquino III แห่งฟิลิปปินส์ ระหว่างวันที่ 17-18 พฤศจิกายน 2558

โดยการสถาปนา ความสัมพันธ์ ระหว่างกันขึ้นสู่ระดับการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ทวิภาคีที่มีมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1976 และเห็นพ้องที่จะส่งเสริมการเยือนในระดับสูงและในทุกระดับ ส่งเสริมความร่วมมือโดยใช้กลไก Joint Commission for Bilateral Cooperation (JCBC) ซึ่งมีรัฐมนตรีต่างประเทศเป็นประธานเป็นกลไกประสานงานหลัก ส่งเสริมความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และจัดการประชุม Vietnam-Philippines Joint Commission on Trade (JCT) ส่งเสริมความร่วมมือด้านการเกษตร การค้าข้าว ความร่วมมือและความมั่นคงทางพลังงาน การเงินการธนาคาร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมความร่วมมือด้านกลาโหม การป้องกันและต่อสู้กับการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติในรูปแบบต่างๆ ไม่ยินยอมให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือองค์กรใดๆ ใช้พื้นที่ของอีกฝ่ายหนึ่งกระทำการอันเป็นปฏิกิริยาต่อกัน ประเทศหนึ่ง ตลอดจนส่งเสริม ความร่วมมือด้านนิติบัญญัติและตุลาการ ส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล จัดตั้งโทรศัพท์สายด่วนระหว่างหน่วยงานทางทะเลของทั้งสองประเทศ ส่งเสริมความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคประชาชนโดยผ่านสมาคม

มิตรภาพของทั้งสองประเทศ การแลกเปลี่ยนและความร่วมมือด้านการศึกษา การสอนภาษาอังกฤษ ส่งเสริมความร่วมมือด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว แรงงาน ร่วมมือกันในกรอบองค์การระหว่างประเทศ APEC WTO และอาเซียน

เกี่ยวกับปัญหาทะเลจีนใต้ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องที่จะดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความปลอดภัย และความมั่นคงทางทะเล แก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ตามกรอบกฎหมายและ ความตกลงระหว่างประเทศรวมทั้ง UNCLOS, DOC รวมทั้งจัดทำ COC โดยเร็ว

ทั้งนี้ จะเห็นได้ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่เวียดนามสถาปนา กับประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ นั้นมีลักษณะที่มีความครอบคลุมในทุกด้านทั้งด้าน การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ การค้าการลงทุน ศิลปวัฒนธรรม และประชาชน โดยอาจจะเพิ่มหรือ เน้นเนื้อหาสาระในส่วนที่เวียดนามให้ความสำคัญกับประเทศนั้นๆ เพิ่มขึ้น

3.7 ประเด็นความร่วมมือระหว่างไทยและเวียดนาม

3.7.1 ประเด็นที่ไทยต้องการจากเวียดนาม ได้แก่

- 1) ความร่วมมือทางการเมือง ความมั่นคง และกลาโหม
- 2) การเชื่อมโยง (Connectivity) ในมิติต่างๆ โดยเฉพาะการจัดเส้นทาง รถโดยสารจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยผ่าน สปป. ลาวไปยังเวียดนามและการส่งเสริม การค้าตามแนวชายฝั่งจากไทยผ่านกัมพูชาไปยังเวียดนาม เพื่อส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว และ ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน
- 3) การขยายการค้าระหว่างกันและส่งเสริมการลงทุนของไทยในเวียดนาม การดำเนินการเพื่อส่งเสริมมูลค่าการค้าสองฝ่ายให้ถึง 20,000 ล้านดอลลาร์ภายในปี ค.ศ. 2020 และ การส่งเสริมการลงทุนของไทยในเวียดนามโดยเฉพาะในโครงการขนาดใหญ่
- 4) การส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีระดับภูมิภาคและกรอบความร่วมมือระหว่าง ประเทศ
- 5) ประมงผิดกฎหมาย โดยแม้ฝ่ายไทยจะให้การผลักดัน แต่หากกระทำผิดซ้ำๆ ก็จะต้องจับเพื่อมาดำเนินคดี

3.7.2 ประเด็นที่เวียดนามต้องการจากไทย ได้แก่

- 1) ความตกลงจัดส่งแรงงานเวียดนามไปทำงานในไทยอย่างถูกกฎหมาย ซึ่งขณะนี้ กระทรวงแรงงานของทั้งสองประเทศได้ตกลงรายละเอียดในเรื่องนี้แล้ว คาดว่าจะสามารถส่งแรงงาน ในระดับรัฐต่อรัฐได้ภายในปีนี้
- 2) การบริหารจัดการน้ำ (ไม่ให้ดำเนินการใดๆ กระทบระดับน้ำในแม่น้ำโขง เนื่องจากส่งผลต่อ เวียดนามซึ่งอยู่ปลายน้ำ) ซึ่งในปีนี้นเวียดนามได้รับผลกระทบจากน้ำทะเลหนุน เนื่องจากปริมาณน้ำในแม่น้ำโขงลดระดับลงจนทำให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก
- 3) การทำประมงผิดกฎหมาย โดยเวียดนามขอให้ฝ่ายไทยไม่จับกุมและปล่อยตัว ชาวประมง เวียดนามที่รุกล้ำน่านน้ำไทย
- 4) การเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว

3.8 การวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) อุปสรรค (Threats) ของหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม

มีการออกแบบสอบถามเรื่องความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม โดยผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงทัศนะ ดังนี้

1) ท่านมีความเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในช่วงที่ผ่านมาอย่างไร

– เดิมไทยหวาดระแวงว่าเวียดนามเป็นศัตรู แต่ความสัมพันธ์ปรับตัวดีขึ้นจนเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่สนิทสนมกัน มีความไว้วางใจกันมากขึ้น โดยเวียดนามมองไปข้างหน้าและไม่มองอดีต

– ความสัมพันธ์ในช่วงที่ผ่านมาเป็นไปด้วยความใกล้ชิด ราบรื่น ดีที่สุดภายหลังจากที่เวียดนามได้ประกาศนโยบายปฏิรูป (Doi Moi) โดยเฉพาะทั้งสองประเทศกำลังจะเฉลิมฉลองครบรอบความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 40 ปีในปี

– มีการแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับราชวงศ์และผู้นำ

– เศรษฐกิจการค้าเป็นไปด้วยดี นักท่องเที่ยวไทยไปเที่ยวในเวียดนามเป็นจำนวนมาก ในขณะที่แรงงานเวียดนามก็เข้ามาทำงานในไทย

– ทั้งไทยและเวียดนามต่างก็มีความร่วมมือกันผ่านการเป็นสมาชิกองค์กรในภูมิภาคร่วมกัน เช่น ASEAN, ACMECS, GMS เป็นต้น

– เวียดนามเป็นคู่แข่งทางการค้าของไทย และมีผลผลิตทางการเกษตรคล้ายคลึงกัน

– นักศึกษาเวียดนามมีความสนใจศึกษาภาษาไทย

– มีปัญหาเรื่องการตีข่าวค้าปลีกของบริษัทไทยในเวียดนาม

2) ท่านทราบหรือไม่ว่าไทยและเวียดนามมีความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

– ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าทราบว่าไทยและเวียดนามมีความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ มีเพียงประมาณร้อยละ 10 เท่านั้นที่แจ้งว่าไม่ทราบ

3) ท่านคิดว่าความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามประกอบด้วยความสัมพันธ์ด้านใดบ้าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ประกอบด้วย

– ด้านการเมือง

– กลาโหมและความมั่นคง

– เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน

– สังคม วัฒนธรรม การศึกษา เกษตร แรงงาน

– วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โลจิสติกส์ และภาคประชาสังคม (สมาคมมิตรภาพ)

4) ท่านคิดว่าหากวิเคราะห์ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนามหากใช้ SWOT Analysis จะประกอบด้วยด้านใดบ้าง

– ในส่วนของ SWOT Analysis จะกล่าวในรายละเอียดในข้อต่อไป

5) ท่านทราบหรือไม่ว่า นอกจากประเทศไทยแล้ว เวียดนามได้มีการยกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศใดในอาเซียนอีกบ้าง

– ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบ และเดาคำตอบมาหลากหลาย ทั้ง สเปน. ลาว กัมพูชา อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ กระทั่งจีน

6) ท่านเห็นว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบคล้ายคลึงกัน ได้แก่

- ส่งเสริมความเชื่อมั่นและความไว้วางใจระหว่างกัน
- ส่งเสริมการเยือนระดับสูง และในทุกระดับ ทั้งรัฐบาล รัฐสภา พรรคการเมือง
- ส่งเสริมการประชุมปรึกษาหารือตามกรอบที่มีอยู่ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน
- ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสู่ประชาชน
- สนับสนุนกันในเวทีระหว่างประเทศ

7) ความเห็นอื่นๆ (หากมี)

– ยืนยันในหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน

– นโยบายของรัฐบาลไทยต่อเวียดนามต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล

– สร้างความเข้าใจเรื่องหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามให้ประชาชนทราบ

ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ในส่วนของความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม รวมทั้งจากการรวบรวมจากคำตอบในแบบสอบถาม โดยอาจจำแนกได้ดังนี้

1) จุดแข็ง (Strengths)

– ไทยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองและด้านต่างๆ กับเวียดนามอย่างต่อเนื่อง

- ไทยส่งเสริมการหารือในกรอบการเจรจาต่างๆ เช่น JCR JCBC PCG อย่างต่อเนื่อง
- มีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจร่วมกัน และนักลงทุนไทยมีศักยภาพสูงที่จะไปลงทุน

ในเวียดนาม

- ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชนสู่ประชาชน
- มีความไว้วางใจ ใกล้ชิดกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ราบรื่นมากขึ้น
- นักท่องเที่ยวเวียดนามนิยมมาท่องเที่ยวในไทย
- เวียดนามและไทยเป็นสมาชิกอาเซียนร่วมกัน
- ไทยและเวียดนามเป็นศูนย์กลางความเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- เวียดนามยังเป็นประเทศที่ประชาชนมีอายุน้อย มีแรงงานมาก ผิดกับประเทศอื่นๆ

ในอาเซียนที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

2) จุดอ่อน (Weaknesses)

- เสถียรภาพทางการเมืองไทย
- การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ค่อยมีการบูรณาการอย่างเพียงพอ และกลไกการติดตามความคืบหน้า

- หน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจนถึงความต้องการหรือผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการส่งเสริมความสัมพันธ์

- นักลงทุนไทยยังไม่เชื่อมั่นเรื่องความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจในเวียดนาม การลงทุนในเวียดนามมีต้นทุนสูงเนื่องจากค่าเช่าที่ดินสูง

- ความแตกต่างทางการเมือง
- คนไทยมีแนวโน้มที่จะถูกคนเวียดนาม และยังไม่รู้จักเวียดนามมากนัก
- กฎหมายและกฎระเบียบที่ไม่รองรับ

3) โอกาส (Opportunities)

- เวียดนามมีความต่อเนื่องทางนโยบายต่างประเทศ เนื่องจากเป็นการปกครองแบบพรรคการเมืองเดียว

- เวียดนามแสดงความกระตือรือร้นมาโดยตลอดที่จะกระชับความสัมพันธ์กับไทย โดยกระทำมาต่อเนื่องในทุกรัฐบาล

- ในบรรดาประเทศอาเซียนด้วยกัน เวียดนามได้แสดงความเข้าใจถึงสถานการณ์ทางการเมืองของไทยและไม่เคยออกมาวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทย

- เวียดนามนำเข้าสินค้าที่ผลิตโดยประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีที่แล้ว เวียดนามนำเข้ากว่า 8,907 ล้านดอลลาร์ และส่งออกมาไทยกว่า 4,050 ล้านดอลลาร์)

- เวียดนามเป็นตลาดขนาดใหญ่ ประชาชนเวียดนามมีกำลังซื้อและมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทย

- เวียดนามเป็นภาคีของความตกลงการค้าเสรีในหลายกรอบ เช่น TPP EU สาธารณรัฐเกาหลี และ Eurasian Customs Union เป็นต้น ซึ่งไทยอาจขยายการลงทุนไปในเวียดนามเพื่อใช้ประโยชน์จากความตกลงต่างๆ ดังกล่าว

- โอกาสของไทยในการลงทุนในเวียดนาม เนื่องจากต้นทุนการลงทุนในเวียดนามต่ำ และมีสภาพแวดล้อมการลงทุนที่ดีกว่า สปป. ลาว และกัมพูชา

- ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการเป็นสมาชิกอาเซียน

4) อุปสรรค (Threats)

- เวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในอาเซียน เวียดนามมีผลิตผลการเกษตรบางอย่างที่คล้ายคลึงและแข่งขันกับไทย

- แม้เวียดนามจะมีทัศนคติที่ดีต่อไทย แต่ก็ยังใช้ไทยเป็น benchmark ในแง่ของการแข่งขันและการพัฒนาประเทศ

- เวียดนามยังคงมีบทบาทสำคัญต่อ สปป. ลาว และกัมพูชามากกว่าหากเทียบกับไทย รวมทั้งเป็นผู้นำในกลุ่ม CLMV

- นโยบายของรัฐบาลไทยต่อเวียดนามต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล

- มุมมองและอคติจากประวัติศาสตร์ ความรู้สึกไม่ไว้วางใจระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

- ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย และการฉ้อราษฎร์บังหลวง

- ภาษา
- ปัญหาทะเลจีนใต้

ตารางที่ 2 SWOT Analysis ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม

SWOT Analysis ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม	
จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
- ไทยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองและด้านต่างๆ กับเวียดนามอย่างต่อเนื่อง - มีความไว้วางใจ เชื่อใจ ใกล้ชิดกันมากขึ้น ความสัมพันธ์ราบรื่นมากขึ้น - ไทยส่งเสริมการค้าหรือในกรอบการเจรจาต่างๆ เช่น JCR JCBC PCG อย่างต่อเนื่อง - มีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจร่วมกัน และนักลงทุนไทยมีศักยภาพสูงที่จะไปลงทุนในเวียดนาม - ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างประชาชนสู่ประชาชน - นักท่องเที่ยวเวียดนามนิยมมาท่องเที่ยวในไทย - เวียดนามและไทยเป็นสมาชิกอาเซียนร่วมกัน - ไทยและเวียดนามเป็นศูนย์กลางความเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - เวียดนามยังเป็นประเทศที่ประชาชนมีอายุน้อย มีแรงงานมาก ผิดกับประเทศอื่นๆ ในอาเซียนที่เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)	- เสถียรภาพทางการเมืองไทย - การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ค่อยมีการบูรณาการอย่างเพียงพอ และกลไกการติดตามความคืบหน้าน้อย - หน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจนถึงความต้องการหรือผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจากการส่งเสริมความสัมพันธ์ - นักลงทุนไทยยังไม่เชื่อมั่นเรื่องความมั่นคงในการดำเนินธุรกิจในเวียดนาม การลงทุนในเวียดนามมีต้นทุนสูงเนื่องจากค่าเช่าที่ดินสูง - ความแตกต่างทางการเมือง - คนไทยมีแนวโน้มที่จะถูกคนเวียดนาม และยังไม่รู้จักเวียดนามมากนัก - กฎหมายและกฎระเบียบที่ไม่รองรับ
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
- เวียดนามมีความต่อเนื่องทางนโยบายต่างประเทศ เนื่องจากเป็นการปกครองแบบพรรคการเมืองเดียว - เวียดนามแสดงความกระตือรือร้นมาโดยตลอดที่จะกระชับความสัมพันธ์กับไทย โดยกระทำมาต่อเนื่องในทุกรัฐบาล - ในบรรดาประเทศอาเซียนด้วยกัน เวียดนามได้แสดงความเข้าใจถึงสถานการณ์ทางการเมืองของไทยและไม่เคยออกมาวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทย - เวียดนามนำเข้าสินค้าที่ผลิตโดยประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีที่แล้วเวียดนามนำเข้ากว่า 8,000 ล้านดอลลาร์ และส่งออกมาไทยกว่า 4,000 ล้านดอลลาร์) - เวียดนามเป็นตลาดขนาดใหญ่ ประชาชนเวียดนามมีกำลังซื้อและมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทย - เวียดนามเป็นภาคีของความตกลงการค้าเสรีในหลายกรอบ เช่น TPP EU สาธารณรัฐเกาหลี และ Eurasian	- เวียดนามยังคงมีบทบาทสำคัญต่อ สปป. ลาวและกัมพูชามากกว่าหากเทียบกับไทย รวมทั้งเป็นผู้นำในกลุ่ม CLMV - เวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในอาเซียน เวียดนาม มีผลิตผลการเกษตรบางอย่างที่คล้ายคลึงและแข่งขันกับไทย - แม้เวียดนามจะมีทัศนคติที่ดีต่อไทย แต่ก็ยังใช้ไทยเป็น benchmark ในแง่ของการแข่งขันและการพัฒนาประเทศ - นโยบายของรัฐบาลไทยต่อเวียดนามต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล - มุมมองและอคติจากประวัติศาสตร์ ความรู้สึกไม่ไว้วางใจระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ - ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การก่อการร้าย และการฉ้อราษฎร์บังหลวง

SWOT Analysis ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม	
Customs Union เป็นต้น ซึ่งไทยอาจขยายการลงทุนไปในเวียดนามเพื่อใช้ประโยชน์จากความตกลงต่างๆ ดังกล่าว	– ภาษา – ปัญหาทะเลจีนใต้
– โอกาสของไทยในการลงทุนในเวียดนาม เนื่องจากต้นทุนการลงทุนในเวียดนามต่ำและมีสภาพแวดล้อมการลงทุนที่ดีกว่า สปป. ลาวและกัมพูชา	
– ความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการเป็นสมาชิกอาเซียน	

จากการศึกษาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามโดยใช้ SWOT Analysis และทฤษฎีอื่นๆ พบว่า

1) จุดแข็ง (Strengths) ของความสัมพันธ์ ได้แก่ ไทยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองและด้านต่างๆ กับเวียดนามอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมการหารือในกรอบการเจรจาต่างๆ เช่น การประชุมคณะรัฐมนตรีร่วม (JCR) การประชุมคณะกรรมการร่วม (JCBC) การประชุมหารือด้านการเมืองไทย-เวียดนาม (PCG) อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับทั้งสองประเทศมีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจร่วมกัน และนักลงทุนไทยมีศักยภาพสูงที่จะไปลงทุนในเวียดนาม ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสู่ประชาชนมีความแน่นแฟ้น

2) จุดอ่อน (Weaknesses) ของความสัมพันธ์ ได้แก่ เสถียรภาพทางการเมืองไทย ซึ่งสร้างความไม่มั่นใจในเรื่องความต่อเนื่องทางนโยบายในเรื่องนี้ต่อเวียดนาม การดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ค่อยมีการบูรณาการอย่างเพียงพอและกลไกการติดตามความคืบหน้าน้อย ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ยังไม่มีความชัดเจนถึงความต้องการหรือผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับจาก การส่งเสริมความสัมพันธ์

3) โอกาส (Opportunities) ของความสัมพันธ์ ได้แก่ เวียดนามมีความต่อเนื่องทางนโยบายต่างประเทศเนื่องจากการเป็นกรอบแบบพรรคการเมืองเดียว เวียดนามแสดงความกระตือรือร้น มาโดยตลอดที่จะกระชับความสัมพันธ์กับไทย ในบรรดาประเทศอาเซียนด้วยกัน เวียดนามได้แสดง ความเข้าใจถึงสถานการณ์ทางการเมืองของไทยและไม่เคยออกมาวิพากษ์วิจารณ์การเมืองไทย เวียดนามเป็นตลาดขนาดใหญ่และประชาชนเวียดนามมีกำลังซื้อและมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทย อีกทั้งเวียดนามเป็นภาคีของความตกลงการค้าเสรีในหลายกรอบ เช่น TPP EU สาธารณรัฐเกาหลี และ Eurasian Customs Union เป็นต้น ซึ่งไทยอาจขยายการลงทุนไปในเวียดนามเพื่อใช้ประโยชน์จากความตกลงต่างๆ ดังกล่าว

4) อุปสรรค (Threats) ของความสัมพันธ์ ได้แก่ เวียดนามเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในอาเซียนโดยเวียดนามมีผลผลิตการเกษตรบางอย่างที่คล้ายคลึงและแข่งขันกับไทย แม้เวียดนามจะมีทัศนคติที่ดีต่อไทยแต่ก็ยังใช้ไทยเป็น benchmark ในแง่ของการแข่งขันและการพัฒนาประเทศ เวียดนามยังคงมีบทบาทสำคัญต่อ สปป. ลาวและกัมพูชามากกว่าหากเทียบกับไทยรวมทั้งเป็นผู้นำ ในกลุ่ม CLMV

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

4.1.1 จุดแข็ง (Strengths)–ไทยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองและด้านต่างๆ กับเวียดนามอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านกรอบการเจรจาต่างๆ รวมทั้งทั้งสองประเทศมีผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนสู่ประชาชนมีความแน่นแฟ้น

4.1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)–เสถียรภาพทางการเมืองไทยสร้างความไม่มั่นใจในเรื่องความต่อเนื่องของนโยบายในเรื่องนี้ต่อเวียดนาม การขาดการบูรณาการอย่างเพียงพอของฝ่ายไทย และความไม่ชัดเจนถึงผลประโยชน์ที่ไทยจะได้รับ

4.1.3 โอกาส (Opportunities)–เวียดนามมีความต่อเนื่องทางนโยบายและแสดงความกระตือรือร้นที่จะกระชับความสัมพันธ์กับไทย เป็นตลาดขนาดใหญ่ ประชาชนเวียดนามมีกำลังซื้อ และมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าไทย และไทยอาจขยายการลงทุนไปในเวียดนามเพื่อใช้ประโยชน์จากการเป็นภาคีในความตกลงการค้าเสรีที่เวียดนามเป็นภาคีในหลายกรอบ

4.1.4 อุปสรรค (Threats)–การแข่งขันในด้านการส่งออกสินค้าที่ผลิตคล้ายคลึงกับไทย เช่น สินค้าเกษตร และเวียดนามมีทัศนคติที่จะแข่งขันและเปรียบเทียบกับไทย รวมทั้งเวียดนามยังคงมีบทบาทสำคัญกับประเทศ CLMV โดยเฉพาะ สปป. ลาวและกัมพูชามากกว่าไทย

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.2.1.1 ไทยควรส่งเสริมจุดแข็ง (Strengths) ของความสัมพันธ์ ดังนี้

1) ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการเมืองและด้านต่างๆ ตามแผนปฏิบัติการส่งเสริมความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับเวียดนามอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลังจากที่นาย Nguyen Phu Trong เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งได้มายกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งอัครราชทูต

2) ส่งเสริมการเจรจาหารือในกรอบการเจรจาต่างๆ เช่น JCR JCBC PCG อย่างต่อเนื่อง

3) ส่งเสริมผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนร่วมกันตามเป้าหมายมูลค่าการค้า 20,000 ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ. 2020²⁴ และสนับสนุนการจัดตั้งสำนักงาน

²⁴ ในปี 2558 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและเวียดนามอยู่ที่ 12,957 ล้านดอลลาร์ ซึ่งเป็นอันดับ 4 ในอาเซียน รองจากมาเลเซีย (22,106 ล้านดอลลาร์) สิงคโปร์ (15,920 ล้านดอลลาร์) และอินโดนีเซีย (14,398 ล้านดอลลาร์)

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment–BOI) เพื่อการขยายการลงทุนไทยในเวียดนาม

4) ส่งเสริมบทบาทนำและสนับสนุนด้านต่างๆ รวมทั้งการเงินแก่สมาคมมิตรภาพไทย–เวียดนามในการเป็นองค์กรภาคประชาชนที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนของอย่างเป็นรูปธรรม

5) ใช้ประโยชน์จากต้นทุนทางประวัติศาสตร์เช่นการที่อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์เคยมาพำนักอยู่ในประเทศไทยในช่วงปี ค.ศ. 1928–1929 และชุมชนชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่มีเป็นจำนวนมาก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.2.1.2 ไทยต้องเร่งการขจัดจุดอ่อน (Weaknesses) ของความสัมพันธ์ โดยดำเนินการต่างๆ ได้แก่

1) ยืนยันท่าทีของไทยต่อเวียดนามว่าการส่งเสริมความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนามว่าเป็นนโยบายแห่งชาติ

2) บูรณาการการดำเนินการและติดตามผลการดำเนินการของฝ่ายไทย โดยจะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องอย่างเต็มที่

3) สามารถชี้ชัดถึงผลประโยชน์ที่ไทยประสงค์จะได้รับจากฝ่ายเวียดนาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเจรจาต่อรองผลประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น โครงการการลงทุนขนาดใหญ่ของภาคเอกชนไทย และธุรกิจค้าปลีกของบริษัทไทยในเวียดนาม เป็นต้น

4.2.1.3 ไทยควรส่งเสริมโอกาส (Opportunities) ของความสัมพันธ์ โดยดำเนินการต่างๆ ได้แก่

1) ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในฐานะที่เป็นพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวของเวียดนาม โดยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองหลักของไทยกับพรรคคอมมิวนิสต์ของเวียดนาม รวมทั้งส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้รุ่นใหม่ที่กระทรวงการต่างประเทศดำเนินการ

2) ให้ความสำคัญลำดับต้น (priority) กับเวียดนามในฐานะประเทศหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เพียงประเทศเดียวของไทย

3) ส่งเสริมการขยายการลงทุนของบริษัทเอกชนไทยในเวียดนามให้เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากเวียดนามเป็นตลาดขนาดใหญ่และประชาชนเวียดนามมีกำลังซื้อและมีทัศนคติที่ดีต่อสินค้าที่ผลิตจากประเทศไทย รวมทั้งใช้เวียดนามเป็นฐานการผลิตและส่งออกไปยังเขตการค้าเสรีที่เวียดนามเป็นภาคี เช่น TPP EU สาธารณรัฐเกาหลี และ Eurasian Customs Union เป็นต้น

4.2.1.4 ดำเนินการขจัดอุปสรรค (Threats) ของความสัมพันธ์ โดยดำเนินการต่างๆ ได้แก่

1) ประสานความร่วมมือด้านสินค้าเกษตรที่ไทยและเวียดนามผลิตคล้ายคลึงกัน เช่น ข้าวและ ยางพารา เป็นต้น โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสานความร่วมมือการผลิตและส่งออกเพื่อลดการแข่งขัน

2) ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ เช่น การเกษตร สาธารณสุข และการท่องเที่ยว รวมทั้งใช้ soft diplomacy เช่น การแลกเปลี่ยน

เยาวชน การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม และการศึกษาภาษาซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดี และสร้างทัศนคติที่ดีระหว่างกัน

3) ร่วมมือกับเวียดนามในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อประโยชน์ด้านการค้าและการท่องเที่ยวในภูมิภาค เช่น การส่งเสริมการมีรถโดยสารจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยผ่าน สปป. ลาว มายังภาคกลางของเวียดนาม หรือการขนส่งสินค้าชายฝั่งจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยผ่านกัมพูชามายังภาคใต้ของเวียดนาม

4) พิจารณาข้อเรียกร้องต่างๆ ของเวียดนามอย่างรอบคอบ เช่น การจัดส่งแรงงานเวียดนามไปทำงานในไทยอย่างถูกกฎหมาย แม้เวียดนามจะเรียกร้องมาโดยตลอดที่จะขอเปิดสาขาการจ้างงานมากขึ้นกว่าที่ฝ่ายไทยได้อนุญาต (ไทยอนุญาตสาขาแรงงานก่อสร้างและประมง) รวมทั้งการเข้มงวดเรื่อง Visa Run²⁵ กับชาวเวียดนาม

5) จัดการเรื่องการทำประมงผิดกฎหมายซึ่งชาวประมงเวียดนาม โดยไม่ให้กลายเป็นประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน

4.2.2.1 เชิญผู้นำสูงสุดของเวียดนามทั้ง 4 ท่านซึ่งได้แก่ (1) เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ (2) ประธานาธิบดี (3) นายกรัฐมนตรี²⁶ และ (4) ประธานสภาแห่งชาติ เยือนไทย โดยเน้นการเชิญประธานาธิบดี²⁷ เป็นท่านแรก โดยการเยือนดังกล่าวจะถือเป็นการเยือนระดับสูงเพื่อเฉลิมฉลองความสัมพันธ์ทางการทูตครบรอบ 40 ปีในปี

4.2.2.2 การเตรียมการประชุมสำคัญต่างๆ ในปี 59 ได้แก่ (1) การประชุม Political Consultation Group (PCG) ครั้งที่ 6 ที่กรุงเทพฯ (2) การประชุม Foreign Minister's Retreat ครั้งที่ 2 ที่เวียดนาม²⁸ (3) การประชุม Joint Commission on Bilateral Cooperation (JCBC) ครั้งที่ 3 ในช่วงเดือนสิงหาคม 59 ซึ่งเป็นโอกาสเดียวกับที่รัฐมนตรีต่างประเทศเวียดนามอาจจะเยือนไทยเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมฉลอง 40 การสถาปนาความสัมพันธ์การทูต และ (5) การประชุม Joint Cabinet Retreat (JCR) ครั้งที่ 4 ที่ เวียดนาม ซึ่งอาจจัดขึ้นในช่วงไตรมาสแรกของปี 2560

²⁵ ทางกรมไทยเข้มงวดเรื่องที่ชาวเวียดนามเข้าเมืองโดยได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา 30 วัน เพื่อมาประกอบอาชีพในไทย โดยเคยถูกตีข่าวว่าเป็นการเลือกปฏิบัติและดูหมิ่นชาวเวียดนาม

²⁶ ฝ่ายไทยขอให้นายกรัฐมนตรีเวียดนามพิจารณาเดินทางเยือนไทยเพื่อแนะนำตัวเป็นประเทศแรกๆ ภายหลังจากที่พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้เดินทางเยือนเวียดนามเป็นประเทศที่ 4 (หลังจากเมียนมา (ประธานอาเซียน) กัมพูชา และลาว) ภายหลังจากที่เข้าดำรงตำแหน่ง

²⁷ ประธานาธิบดี Tran Dai Quang เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงความมั่นคงสาธารณะ โดยในระหว่างดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้มีความพยายามจะจัดกำหนดการเดินทางเยือนไทยแต่ไม่สามารถหาวันที่ลงตัวของทั้งสองฝ่ายจึงไม่ได้ทำการเยือน ซึ่งประธานาธิบดี Tran Dai Quang เป็นผู้ชื่นชอบประเทศไทยและเคยเดินทางท่องเที่ยวโดยส่วนตัวมาแล้ว (การเยือนครั้งสุดท้ายในระดับประธานาธิบดีต้องย้อนกลับไปเมื่อสมัยประธานาธิบดี Tran Duc Luong เมื่อปี ค.ศ. 1998)

²⁸ นายดอน ปรมัตถวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเพิ่งเดินทางเยือนกรุงฮานอยเพื่อเข้าร่วมการประชุม Foreign Ministers' Retreat ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 7-9 กรกฎาคม 2559

4.3 บทส่งท้าย “เวียดนามมิตรในยามยาก”

ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยในช่วงที่ผ่านมา เวียดนามถือเป็นหนึ่งในมิตรประเทศที่ถือหลักไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศเพื่อนบ้านอย่างเคร่งครัด โดยได้แสดงความเข้าใจและมีได้ออกมาวิพากษ์วิจารณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยแต่อย่างใด โดยเวียดนามถือเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ไทยสามารถพึ่งพาได้ทั้งในแง่ภาพลักษณ์และสาระ รวมทั้งเวียดนามก็ยังเดินหน้าส่งเสริมความสัมพันธ์กับไทยอย่างเต็มที่ (ผิดกับประเทศอาเซียนบางประเทศซึ่งออกมาวิพากษ์วิจารณ์ไทยและแสดงท่าทีไม่ยอมรับรัฐบาลชุดปัจจุบัน) ดังนั้น ไทยจึงจะต้องยึดมั่นในการให้ความสำคัญกับเวียดนามในฐานะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เพียงชาติเดียวในอาเซียนของไทยต่อไป และไทยจะต้องจดจำความเป็นมิตรในยามยากของเวียดนามไว้ รวมทั้งยังคงให้ความสำคัญกับเวียดนามในอนาคตแม้ว่าไทยจะมีรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งแล้วก็ตาม

บรรณานุกรม

หนังสือ

อาณัติ อนันตภาค. ประวัติศาสตร์เวียดนามใต้เงามหาอำนาจสู่เอกราชแห่งแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: ยิปซีสำนักพิมพ์, 2558.

Jackson, Robert & Sorensen, George. Introduction to International Relations. Oxford: Oxford University Press, 1999.

Keohane, O. Robert & Nye, S. Joseph. Power and Interdependence: World Politics in Transition. Boston: Little, Brown and Company, 1977.

Knud Erik Jorgensen. International Relations Theory–A New Introduction. London: Palgrave Macmillan, 2010.

เอกสารราชการ

กระทรวงการต่างประเทศ. ผลการเยือนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามของนายกรัฐมนตรี. หนังสือลับ 1303/2695 (15 ธันวาคม 2554).

_____. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการต่างประเทศ 4 ปี พ.ศ. 2558–2561.

ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลเอก. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา. 12 กันยายน 2557.

ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร. 23 สิงหาคม 2554.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555–2559.

The General Secretary of the Central Committee of the Communist Party of Vietnam. Joint Statement on the Occasion of the Official Visit to Thailand of His Excellency Mr. Nguyen Phu Trong. 25-27 June 2013.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ธนพฤกษ์ ชามะรัตน์. สถานภาพองค์ความรู้ของแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (State of Knowledge of Social Network Concept). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://v-reform.org/wp-content/uploads/2012/07/สถานภาพองค์ความรู้ของแนวคิดเครือข่ายทางสังคม.pdf> [20 มิถุนายน 2559].

อดิสร หมวกพิมาย. นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://kpi2.kpi.ac.th/wiki/index.php/นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า> [7 มิถุนายน 2559].

- อนันต์ บุญประเทือง. เครื่องมือทางการจัดการ : Strategic Alliances. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net/blog/ananto/2009/09/23/entry-3> [20 มิถุนายน 2559].
- Dwight, D. Eisenhower. Domino Theory. [Online]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Domino_theory [2016, June 7].
- Keohane, O. Robert & Nye, S. Joseph, Jr. Power and Interdependence in the Information Age. [Online]. 1998. Available from: <https://www.foreignaffairs.com/articles/1998-09-01/power-and-interdependence-information-age> [2016, August 3].
- Pol-Sci: International Affairs. ทฤษฎีการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependency Theory). [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://studyinternationalaffairs.blogspot.com/2015/06/interdependency-theory-modernization.html> [3 สิงหาคม 2559].
- Thumbsup Media Co.,Ltd. ศัพท์น่ารู้: คำว่า Social Network กับ Social Media ต่างกันอย่างไร?. [ออนไลน์]. 2011. แหล่งที่มา: <http://thumbsup.in.th/2011/08/how-social-network-different-from-social-media/> [20 มิถุนายน 2559].
- Wikipedia. Complex Interdependence. [Online]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Complex_interdependence [2016, August 3].
- _____. Doi Moi. [Online]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Doi_Moi [2016, June 7].
- _____. Strategic Alliances. [Online]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/Strategic_alliance [2016, August 3].
- _____. SWOT Analysis. [Online]. Available from: https://en.wikipedia.org/wiki/SWOT_analysis [2016, June 6].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แถลงการณ์ร่วมสถาปนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนาม

Joint Statement
 on the Occasion of the Official Visit to Thailand of
 His Excellency Mr. Nguyen Phu Trong,
 the General Secretary of the Central Committee
 of the Communist Party of Vietnam
 25–27 June 2013

* * * * *

1. At the invitation of the Prime Minister of Thailand, H.E. Ms. Yingluck Shinawatra, the General Secretary of the Central Committee of the Communist Party of Vietnam, H.E. Mr. Nguyen Phu Trong, paid an official visit to the Kingdom of Thailand on 25–27 June 2013.

During his stay in Thailand, H.E. Mr. Nguyen Phu Trong had a bilateral meeting with H.E. Ms. Yingluck Shinawatra; held discussions with the President of the National Assembly and Speaker of the House of Representatives, H.E. Mr. Somsak Kiatsuranont, President of the Senate, H.E. Mr. Nikom Wairatpanij, leaders of Thai political parties, the Thai private sector, and the Thailand–Vietnam Friendship Association; was conferred an honorary doctorate from Thammasat University; met Vietnamese community in Thailand and visited several economic and cultural facilities in Bangkok and Nakhon Phanom Province.

2. During their talks which were held in an atmosphere of sincerity and trust, H.E. Ms. Yingluck Shinawatra applauded Vietnam’s achievements towards industrialisation and modernisation, and congratulated Vietnam on her increasing role in the international arena. H.E. Nguyen Phu Trong commended Thailand on her socio-economic achievements and expressed support for Thailand’s plans towards achieving a comprehensive development and active roles in the region and the world at large.

3. The two leaders exchanged views on the current status and prospect of the Thailand–Vietnam relations in all areas, including in the political, defence, security, economic, trade and investment fields, and committed to expanding

cooperation in all fields in order to strengthen ties and friendship between the two countries, and promote peace, stability and development in the region as a whole.

4. The two leaders agreed to enhance closer interaction and cooperation between the political parties of Thailand and Vietnam, including exchanges of information and sharing of leadership and governance experiences; foster political dialogues at various levels, especially at the highest level; and promote people-to-people contacts, including exchanges of youths and the younger generations of the two countries.

5. Motivated by the continuing development of the Thailand-Vietnam friendship and cooperation since diplomatic relations were established in 1976, and noting the historic significance of this visit, the two leaders decided to elevate their bilateral relations to a Strategic Partnership with a view to opening up new prospects for closer cooperation for the benefits of peoples of the two countries, and for peace, stability and development in the region, as well as contributing to the building of a united and strong ASEAN Community.

To this end, and on the basis of existing cooperation agreements, frameworks, and mechanisms, the two leaders agreed to forge the Strategic Partnership in the following areas:

(i) On political cooperation: to enhance mutual trust and understanding through exchanges of high-level visits and strategic political dialogues; and to maintain sound political ties as a solid foundation for the development and strengthening of cooperation in other areas.

(ii) On defence and security cooperation: to strengthen, expand and improve the efficiency of defence and security cooperation; to increase cooperation on dealing with traditional and non-traditional security challenges; to promote consular cooperation; and to reaffirm their commitment not to allow any individual or organisation to use their own national territory to conduct activities against the other.

(iii) On economic cooperation: to promote cooperation in trade, investment, agriculture, energy, telecommunications, information technology and transport; to strive to increase the annual two-way trade volume to US\$15 billion by 2020; and to strengthen transport connectivity between the two countries and with other countries in the region via existing land transport networks and economic corridors, particularly the East-West Economic Corridor, Route 8 and Route 12.

(iv) On social, cultural, people-to-people cooperation, and other areas of mutual interests: to establish Thai and Vietnamese Studies Centres at certain

universities in each country; to enhance cooperation in labour issues; to further improve the role of friendship organisations, such as the Thai community in Vietnam and the Vietnamese community in Thailand while promoting local-level cooperation; and to strengthen people-to-people exchanges through the Thailand-Vietnam and Vietnam-Thailand Friendship Associations.

(v) On regional and international cooperation: to increase joint efforts to build an ASEAN Community that is politically cohesive, economically integrated, and socially responsible, while promoting the Association's centrality in the regional architecture, for peace, cooperation and development in the region; to work closely together at regional fora and enhance regional and sub-regional economic development, including the Mekong Forum with development partners to narrow the development gap within Southeast Asia; and to support each other's candidatures to the United Nations bodies, regional and international organisations.

To implement the Strategic Partnership, the two leaders agreed to assign the two Foreign Ministries to coordinate with relevant Ministries/agencies to formulate Plans of Action in the above-mentioned areas to be discussed at the inaugural Joint Commission on Bilateral Cooperation to be co-chaired by the Foreign Ministers of both sides.

6. The two leaders committed to further deepening their countries' cooperation to build a united, cohesive and strong ASEAN Community, and strengthen ASEAN frameworks such as ASEAN, ASEAN+1, ASEAN+3, ASEAN Regional Forum, and the ASEAN Defence Ministerial Meeting. They also agreed to promote consultation and cooperation at sub-regional, regional and international fora such as the ACMECS, the Greater Mekong Sub-region, the East Asia Summit, UN, WTO, APEC, ASEM, etc., in an effort to preserve and promote peace, stability, cooperation, development and prosperity of the region and the world as a whole.

7. The two leaders agreed on the need to closely coordinate in maintaining peace and stability in the South China Sea (the East Sea as called by Vietnam); enhancing mutual trust and confidence through maritime cooperation; promoting maritime security including freedom of navigation and over-flight; exercising self-restraint and refraining from the use of force; resolving disputes by peaceful means on the basis of international laws, including the 1982 UNCLOS and the DOC; and working towards early adoption of the COC.

8. The two leaders noted the need to enhance cooperation in implementing measures to protect transnational water resources for sustainable

development; and encourage the conduct of a comprehensive research on sustainable use of Mekong river water resources.

9. H.E. Mr. Nguyen Phu Trong expressed his heartfelt gratitude to H.E. Ms. Yingluck Shinawatra, the Royal Thai Government and the people of Thailand for their warm reception, hospitality and friendship. H.E. Mr. Nguyen Phu Trong kindly extended an invitation to H.E. Ms. Yingluck Shinawatra to visit Vietnam again at a mutually convenient date, which H.E. Ms. Yingluck Shinawatra accepted with thanks and pleasure. The specific time of the visit shall be arranged through the diplomatic channel.

Bangkok
25 June 2013

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านการเมืองระหว่างไทยและเวียดนาม

โดยนายเสก นพโรตง รหัส 8030

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ..... อายุ.....

หน่วยงาน..... ตำแหน่ง.....

คำถาม

1. ท่านมีความเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามในช่วงที่ผ่านมาอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านทราบหรือไม่ว่าไทยและเวียดนามมีความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

☐ ทราบ ☐ ไม่ทราบ

3. ท่านคิดว่าความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนามประกอบด้วยความสัมพันธ์ด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าหากวิเคราะห์ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ไทยและเวียดนามหากใช้ SWOT Analysis จะประกอบด้วยด้านใดบ้าง

4.1 Strengths (จุดเด่นหรือจุดแข็ง).....

4.2 Weaknesses (จุดด้อยหรือจุดอ่อน).....

4.3 Opportunities (โอกาส).....

4.4 Threats (อุปสรรค).....

5. ท่านทราบหรือไม่ว่า นอกจากประเทศไทยแล้ว เวียดนามได้มีการยกระดับความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศใดในอาเซียนอีกบ้าง

.....

.....

.....

6. ท่านเห็นว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างไทยและเวียดนาม โดยเฉพาะในด้านการเมือง

.....

.....

.....

7. ความเห็นอื่นๆ (หากมี)

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านกรุณาสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถามนี้ ซึ่งผู้ศึกษาจะได้นำข้อมูลตามแบบสอบถามไปประกอบการจัดทำรายงาน เรื่องความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านการเมืองระหว่างไทยและเวียดนาม เท่านั้น โดยจะไม่เปิดเผยข้อมูลต่างๆ ให้บุคคลอื่นทราบ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นายเสก นพไธสง

ประวัติการศึกษา

- มัธยมศึกษา โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยบูรพา
- Master of Arts (Policy Science), Delhi University, India

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2537-2539	เจ้าหน้าที่การทูต 3 และ 4 กองการเจ้าหน้าที่และฝึกอบรม
สำนักงานปลัดกระทรวง
พ.ศ. 2539-2540	เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองแอฟริกา
กรมเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกา
พ.ศ. 2540-2544	เลขานุการตรี (เจ้าหน้าที่การทูต 4) และเลขานุการโท (เจ้าหน้าที่
การทูต 5) สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงอังการา
พ.ศ. 2544-2546	เจ้าหน้าที่การทูต 5 และเจ้าหน้าที่การทูต 6
กองรับรอง กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2546-2550	เลขานุการเอก (เจ้าหน้าที่การทูต 6)
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน
พ.ศ. 2550-2554	นักการทูตชำนาญการ (เจ้าหน้าที่การทูต 6) กรมอาเซียน
พ.ศ. 2554-2555	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กรมอาเซียน
พ.ศ. 2555-2558	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา)
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย
พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย

เกียรติประวัติ

พ.ศ. 2545	ข้าราชการพลเรือนดีเด่นของกรมพิธีการทูต ประจำปี 2545
พ.ศ. 2546	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ First Class of the Royal Order of the
Polar Star ในโอกาสการเยือน State Visit ของ King Carl XVI
Gustaf แห่งสวีเดน ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์-1 มีนาคม 2547

ตำแหน่งปัจจุบัน

อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย